પ્રાસ્તાવિક

આ અગાઉ આ બુકની સત્તર આવૃત્તિ પ્રગટ થયેલ છે. સત્તરમી આવૃત્તિની દશ હજાર નકલો ખલાસ થવાથી આ અઢારમી આવૃત્તિની દશ હજાર નકલો પંડિત રતિલાલ ચીમનલાલ દોશી પાસે સંશોધન કરાવી છપાવવામાં આવી છે.

શુદ્ધિ ઉપર પુરતું લક્ષ આપવામાં આવ્યું છે. દ્રષ્ટિદોષ અગર પ્રેસદોષથી કોઇ અશુદ્ધિઓ રહી જવા પામી હોય તેની ક્ષમા યાચીએ છીએ કોઈ મહત્વની ભૂલ જણાય તો અમને જણાવવા વિજ્ઞપ્તિ છે. જેથી હવે પછીની આવૃત્તિમાં સુધારો થઈ શકે.

લિ.

સંવત ૨૦૩૨
શ્રાવણ સુદ ૧૫

વકીલ ચીમનલાલ અમૃતલાલ શાહ
શ્રી બાબુલાલ જેશીંગલાલ મહેતા
ઓ. સેક્રેટરીઓ,
શ્રીમદ્ યશોવિજયજી જૈન સંસ્કૃત પાઠશાળા
અને
શ્રી જૈન શ્રેયસ્કર મંડળ—મહેસાણા

卐

પ્રાપ્તિ-સ્થાન

શ્રી જૈન શ્રેયસ્કર મંડળ
સ્ટેશન રોડ
મહેસાણા
(ઉત્તર-ગુજરાત)

શ્રી જૈન શ્રેયસ્કર મંડળ
બાબુ બીલ્ડીંગ
પાલીતાણા
(સૌરાષ્ટ્ર)

અનુક્રમણિકા

-૦-

પંચ-પરમેષ્ઠિ-નમસ્કાર
મહાશ્રુત સ્કંધ

૧ મહામંગલ નવકારમંત્ર સૂત્ર.

નમો અરિહંતાણં.
નમો સિદ્ધાણં.
નમો આયરિયાણં.
નમો ઉવજ્ઝાયાણં.
નમો લોએ સવ્વ-સાહૂણં.
એસો પંચ-નમુક્કારો,
સવ્વ-પાવ-પ્પણાસણો;
મંગલાણં ચ સવ્વેસિં,
પઢમં હવઈ મંગલં. ॥૧॥

પદ (૯) સંપદા (૮) ગુરુઅક્ષર (૭) લઘુઅક્ષર (૬૧)
સર્વ અક્ષર (૬૮)

[આ સૂત્રમાં-અરિહંત, સિદ્ધ, આચાર્ય, ઉપાધ્યાય તથા

સાધુઓ, એ પાંચ પરમેષ્ઠિને નમસ્કાર કરવામાં આવ્યો છે, એથી સર્વ પાપ તથા વિઘ્નો દૂર થાય છે, અને આ નમસ્કાર મંત્ર સર્વ મંગળોમાં પ્રથમ મંગળ છે.]

૨ પંચિંદિઅ (ગુરુસ્થાપના) સૂત્ર.

પંચિંદિઅ-સંવરણો,
તહ નવ-વિહ-બંભચેર-ગુત્તિ-ધરો
ચઉવિહ-કસાય-મુક્કો,
ઈઅ અટ્ઠારસ-ગુણેહિં સંજુત્તો ॥૧॥
પંચ મહવ્વય-જુત્તો,
પંચ-વિહા-ऽऽયાર-પાલણ-સમત્થો;
પંચ-સમિઓ તિ-ગુત્તો,
છત્તીસ-ગુણો ગુરૂ મજ્ઝ ॥૨॥

[આ સૂત્રમાં શ્રી આચાર્ય મહારાજના છત્રીસ ગુણોનું વર્ણન છે, અને કોઇપણ ક્રિયા કરતી વખતે સ્થાપનાચાર્ય સ્થાપવાના હોય છે, ત્યારે આ સૂત્ર બોલાય છે]

૩ ખમાસમણ (પ્રણિપાત) સૂત્ર.

ઇચ્છામિ ખમાસમણો !

વંદિઉં જાવણિજજાએ નિસીહિઆએ,
મત્થએણ વંદામિ.

[આ સૂત્ર જિનેશ્વરપ્રભુ તથા ગુરુજીને વંદન કરતી વખતે બોલાય છે]

૪ ગુરુને સુખ-સાતા પૃચ્છા.

ઈચ્છકાર સુહ-રાઇ ? સુહ-દેવસિ ?
સુખ-તપ ? શરીર-નિરાબાધ ?
સુખસંજમ-જાત્રા નિર્વહો છો જી ?
સ્વામિ ! સાતા છે જી ?
ભાત-પાણીનો લાભ દેજો જી.

[ગુરુ મહારાજની સર્વ પ્રકારે ભક્તિપૂર્વક સાર-સંભાળ રાખવા સાથે સંયમ, તપ વગેરેમાં કાંઈપણ અડચણ ન હોવાપૂર્વક સુખ-સાતા પૂછાય છે]

૫ ઇરિયાવહિયા-પ્રતિક્રમણ સૂત્ર.

ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ !-
ઇરિયાવહિયં પડિક્કમામિ ?
ઈચ્છં, ઇચ્છામિ પડિક્કમિઉં ॥૧॥

ઈરિયાવહિયાએ વિરાહણાએ ॥૨॥
ગમણાગમણે ॥૩॥
પાણ-ક્કમણે, બીય-ક્કમણે, હરિય-ક્કમણે
ઓસા-ઉત્તિંગ-પણગ-દગ-
મટ્ટી-મક્કડા-સંતાણા-સંકમણે ॥૪॥
જે મે જીવા વિરાહિયા ॥૫॥
એગિંદિયા, બેઇંદિયા
તેઈંદિયા ચઉરિંદિયા, પંચિંદિયા ॥૬॥
અભિહયા, વત્તિયા, લેસિયા,
સંઘાઈયા, સંઘટ્ટિયા, પરિયાવિયા.
કિલામિયા, ઉદ્દવિયા,
ઠાણાઓ ઠાણં સંકામિયા,
જીવિયાઓ વવરોવિયા,
તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં. ॥૭॥

[આ સૂત્રમાં હાલતાં, ચાલતાં, જતાં, આવતાં પણ

આપણાથી જીવહિંસા થઈ જવાથી જે પાપ લાગ્યા હોય, તે દૂર કરવાની હકીકત છે.]

૬ તસ્સ ઉત્તરી-કરણેણં સૂત્ર.

તસ્સ-ઉત્તરી કરણેણં,
પાયચ્છિત્ત-કરણેણં, વિસોહી-કરણેણં,
વિસલ્લી-કરણેણં,
પાવાણં કમ્માણં નિગ્ઘાયણટ્ઠાએ, ॥૧॥
ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં

[આ સૂત્રમાં–ઇરિયાવહિયા સૂત્રથી દૂર કરવામાં આવ્યા છતાં રહી ગયેલા પાપનો નાશ કરવા માટે કાઉસ્સગ્ગ કરવાના ચાર હેતુઓ બતાવ્યા છે.]

૭ અન્નત્થ ઊસસિએણં સૂત્ર.

અન્નત્થ ઊસસિએણં,
નીસસિએણં ખાસિએણં,
છીએણં, જંભાઇએણં,
ઉડ્ડુએણં, વાયનિસગ્ગેણં,
ભમલીએ, પિત્ત-મુચ્છાએ

સુહુમેહિં અંગ—સંચાલેહિં,
સુહુમેહિં ખેલ-સંચાલેહિં,
સુહુમેહિં દિટ્ઠિ—સંચાલેહિં, ॥૨॥
એવમાઈએહિં આગારેહિં,
અભગ્ગો અવિરાહિઓ;
હુજ્જ મે કાઉસ્સગ્ગો. ॥૩॥
જાવ અરિહંતાણું ભગવંતાણું
નમુક્કારેણું ન પારેમિ
તાવ કાયં ઠાણેણું મોણેણું
ઝાણેણું અપ્પાણું વોસિરામિ ॥૫॥

[આ સૂત્રમાં કાઉસ્સગ્ગ કરતી વખતે ન છૂટકે થઈ જતી કેટલીક શરીરની નાની-મોટી પ્રવૃત્તિઓથી કાઉસ્સગ્ગનો ભંગ ન થાય માટે સોલ આગારો છુટો-લેવાનું વર્ણન છે. તથા કાઉસ્સગ્ગ કરવાની રીત, દઢતા અને પૂરો કરવાની મર્યાદા બતાવેલ છે]

૮ લોગસ્સ (નામસ્તવ) સૂત્ર.

લોગસ્સ ઉજ્જોઅ-ગરે,

ધમ્મ-તિત્થ-યરે જિણે;
અરિહંતે કિત્તઈસ્સં,
ચઉવીસં પિ કેવલી, ॥૧॥
ઉસભમજિઅં ચ વંદે
સંભવમભિણંદણં ચ સુમઈ ચ;
પઉમ-પ્પહં સુ-પાસં,
જિણં ચ ચંદ-પ્પહં વંદે. ॥૨॥
સુવિહિં ચ પુપ્ફ-દંતં,
સીઅલ-સિજ્જંસ-વાસુ-પુજ્જં ચ;
વિમલમણંતં ચ જિણં,
ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ.
કુંથું અરં ચ મલ્લિં,
વંદે મુણિ-સુવ્વયં નમિ-જિણં ચ;
વંદામિ રિટ્ઠ-નેમિં,
પાસં તહ વદ્ધમાણં ચ. ॥૪॥

એવં મએ અભિથુઆ,
વિહુય-રય મલા પહીણ-જર-મરણા;
ચઉ-વીસં પિ જિણ-વરા,
તિત્થ-યરા મે પસીયંતુ. ॥૫॥
કિત્તિય-વંદિય-મહિયા,
જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા;
આરુગ્ગ-બોહિ-લાભં,
સમાહિ-વરમુત્તમં દિંતુ. ॥૬॥
ચંદેસુ નિમ્મલયરા,
આઈચ્ચેસુ અહિયં પયાસ-યરા;
સાગર-વર-ગંભીરા,
સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ. ॥૭॥

[આ સૂત્રમાં-આત્મકલ્યાણમાં આગળ વધવા ચોવીસેય તથા બીજા પણ તીર્થંકર ભગવંતોના નામ સાથે હૃદયપૂર્વકની સ્તુતિ છે. જેથી સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાન-ચારિત્રરૂપ મોક્ષમાર્ગની પ્રાપ્તિ થવા પૂર્વક મોક્ષ દેવાની પ્રાર્થના છે.]

૯ શ્રી કરેમિ ભંતે! સામાયિક મહા–દણ્ડક સૂત્ર.

કરેમિ [૨] ભંતે! [૧] સામાઈઅં, [૬]
સાવજ્જં જોગં પચ્ચક્ખામિ,
જાવ નિયમં પજ્જુવાસામિ.
દુવિહં, તિવિહેણં.
મણેણં, વાયાએ, કાએણં;
ન કરેમિ, ન કારવેમિ; તસ્સ. [૩]
ભંતે! [૪] પડિક્કમામિ, નિંદામિ,
ગરિહામિ; [૫] અપ્પાણં વોસિરામિ.

[આ સૂત્રમા સામાયિક ગ્રહણ કરવાની મહાપ્રતિજ્ઞા છે, સાવદ્ય યોગરૂપ પાપનું પચ્ચક્ખાણ (ત્યાગ) છે એટલે કે–મન–વચન–કાયાથી કાંઈપણ પાપ ન કરવું, ન કરાવવું, તથા સામાયિકના નિયમ સુધી અડગ ધૈર્યથી સમભાવમાં રહેવાનું બતાવી, આંકડા પ્રમાણે છ આવશ્યક ટૂંકમાં સૂચવ્યા છે.]

૧૦ સામાઇઅ–વય–જુત્તો સૂત્રો.

સામાઇઅ–વય–જુત્તો,
જાવ મણે હોઇ નિયમ–સંજુત્તો,

છિન્નઈ અસુહં કમ્મં.
સામાઈઅ જત્તિઆ વારા ॥૧॥
સામાઈઅમ્મિ ઉ કએ,
સમણો ઈવ સાવઓ હવઈ જમ્હા,
એએણ કારણેણં
બહુસો સામાઇઅં કુજ્જા ॥૨॥

સામાયિક વિધિએ લીધું, વિધિએ પાર્યું, વિધિ કરતાં જે કોઈ અવિધિ હુઓ હોય તે સવિહુ મન, વચન, કાયાએ કરી મિચ્છા મિ દુક્કડં.

દશ મનના, દશ વચનના, બાર કાયાના એ બત્રીસ દોષમાં જે કોઇ દોષ લાગ્યો હોય તે સવિહુ મન-વચન-કાયાએ કરી મિચ્છા મિ દુક્કડં.

[આ સૂત્રમાં સામાયિક વ્રતનો મહિમા સમજાવ્યો છે, તથા સામાયિક કરનાર જેટલીવાર સામાયિક કરે, તેટલીવાર શ્રાવક છતાં શ્રમણ તુલ્ય ગણી શકાય, માટે "પરમ-ચારિત્ર ધર્મની આરાધના માટે વારંવાર સામાયિક કરવા જોઇએ.' એવી ભાવના ટકાવી રાખવા માટે સામાયિક પારતી [પૂરું કરતી] વખતે આ સૂત્ર બોલાય છે.

૧૧ જગ-ચિન્તામણિ ચૈત્યવંદન સૂત્ર.

ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્!
ચૈત્યવંદન કરું ? ઇચ્છં.

જગ-ચિન્તા-મણિ! જગ-નાહ!
જગ-ગુરુ! જગ-રક્ખણ!
જગ-બન્ધવ! જગ-સત્થ-વાહ!
જગ-ભાવ-વિઅક્ખણ!
અટ્ઠા-વય-સંઠવિઅ-રૂવ!
કમ્મટ્ઠ-વિણાસણ!
ચઉવીસંપિ જિણ-વર!
જયંતુ અપ્પડિહય-સાસણ! ॥૧॥

(વસ્તુ છંદ)

કમ્મ-ભૂમિહિં કમ્મ-ભૂમિહિં
પઢમ-સંઘયણિ,
ઉક્કોસય સત્તરિ-સય
જિણ-વરાણ વિહરંત લબ્ભઇ,

નવકોડિહિં કેવલિણ,
કોડિસહસ્સ નવ સાહુ ગમ્મઈ;
સંપઈ જિણવર વીસ, મુણિ-
બિહું કોડિહિં વર-નાણ;
સમણહ કોડિ-સહસ-દુઅ
થુણિજ્જઈ નિચ્ચ વિહાણિ ॥૨॥
જયઉ સામિય, જયઉ સામિય,
રિસહ સત્તુંજિ,
ઉજ્જિંતિ પહુ-નેમિજિણ,
જયઉ વીર સચ્ચઉરી-મંડણ;
ભરુઅચ્છહિં મુણિસુવ્વય,
મુહરિ-પાસ દુહ-દુરિઅ-ખંડણ,
અવર-વિદેહિં તિત્થ-યરા,
ચિહું દિસિ વિદિસિ જિં કેવિ,
તીઆણાગય-સંપઈય,
વંદુ જિણ સવ્વે વિ ॥૩॥

સત્તાણુવઈ સહસ્સા,
લક્ખા છપ્પન્ન અટ્ઠકોડિઓ;
બત્તીસ—સય બાસિયાઈં,
તિઅ—લોએ ચેઈએ વંદે. ॥૪॥

પનરસ—કોડિ—સયાઇં,
કોડી બાયાલ લક્ખ અડવન્ના;
છત્તીસ—સહસ—અસિઇં,
સાસય—બિંબાઈં પણમામિ ॥૫॥

[આ સૂત્ર શ્રી ગૌતમસ્વામીએ [વૃદ્ધપ્રવાદથી પહેલી બે ગાથા] ચૈત્યવંદન તરીકે રચેલુ છે એમાં અષ્ટાપદ પર્વત ઉપર બિરાજેલા ચોવીસ તીર્થંકરો, વીશ વિહરમાન તીર્થંકરો, પ્રસિદ્ધ તીર્થો, સર્વ ચૈત્યો, પ્રતિમાઓ તથા મુનિઓ વગેરેને વંદન કરવામાં આવેલ છે.]

૧૨ જંકિંચિ નામ-તિત્થં સૂત્ર.

જંકિંચિ નામ—તિત્થં,
સગ્ગે પાયાલિ માણુસે લોએ,
જાઈં જિણ—બિંબાઈં,
તાઇં સવ્વાઈં વંદામિ. ॥૧॥

[આમાં જે કોઈ નામ માત્રથી પ્રસિદ્ધ જૈન તીર્થ હોય, તેને તથા ત્રણ લોકમાં રહેલી સર્વ જિનપ્રતિમાઓને નમસ્કાર કરવામાં આવ્યો છે.]

નમુત્થુણં (શક્રસ્તવ) સૂત્ર.

નમુત્થુણં અરિહંતાણં ભગવંતાણં ॥ ૧॥
આઇગરાણં, તિત્થયરાણં,
સયંસંબુદ્ધાણં. ॥૨॥
પુરિસુત્તમાણં, પુરિસસીહાણં
પુરિસવરપુંડરિઆણં,
પુરિસવરગંધહત્થીણં. ॥૩॥
લોગુત્તમાણં, લોગનાહાણં,
લોગહિઆણં લોગપઇવાણં,
લોગપજ્જોઅગરાણં. ॥૪॥
અભયદયાણં, ચક્ખુદયાણં
મગ્ગદયાણં સરણદયાણં,
બોહિદયાણં ॥૫॥

ધમ્મદયાણં, ધમ્મદેસયાણં,
ધમ્મનાયગાણં, ધમ્મસારહીણં,
ધમ્મવરચાઉરંત-ચક્કવટ્ટીણં. ॥૬॥

અપ્પડિહયવરનાણ-
દંસણધરાણં, વિયટ્ટ-છઉમાણં. ॥૭॥

જિણાણં, જાવયાણં,
તિન્નાણં, તારયાણં,
બુદ્ધાણં, બોહયાણં,
મુત્તાણં, મોઅગાણં. ॥૮॥

સવ્વન્નૂણં, સવ્વદરિસીણં,
સિવ-મલય-મરુઅ-મણંત-મક્ખય-
મવ્વાબાહ-મપુણરાવિત્તિ-
સિદ્ધિગઇ-નામધેયં ઠાણં સંપત્તાણં,
નમો જિણાણં જિઅભયાણં. ॥૯॥

જે અ અઈઆ સિદ્ધા,
જે અ ભવિસ્સંતિ ણાગએ કાલે;
સંપઈ અ વટ્ટમાણા,
સવ્વે તિવિહેણ વંદામિ. ॥૧૦॥

[શક્ર=ઈન્દ્ર મહારાજ ભગવાનની સ્તુતિ આ સૂત્ર બોલીને કરે છે. એમાં અરિહંત ભગવાનના અસાધારણ ઉંચામા ઉંચા ગુણોનું વર્ણન છે.]

૧૪ જાવંતિ ચેઇઆઈં સૂત્ર.

જાવંતિ ચેઇઆઈં,
ઉડ્ઢે અ અહે અ તિરિઅ-લોએ અ;
સવ્વાઈં તાઈં વંદે,
ઈહ સંતો તત્થ સંતાઈં. ॥૧॥

આ સૂત્રમા-ત્રણ લોકમાં રહેલી શ્રીજિનપ્રતિમાઓને નમસ્કાર કરવામાં આવ્યો છે.]

૧૫ જાવંત કેવિ સાહૂ સૂત્ર

જાવંત કેવિ સાહૂ,
ભરહેરવય-મહા-વિદેહે અ,

સવ્વેસિં તેસિં પણઓ,

તિ-વિહેણ તિ-દંડ-વિરયાણં ॥૧॥

[આ સૂત્રમાં-ભરત, ઐરવત અને મહાવિદેહક્ષેત્રની અંદર રહેલા સર્વ સાધુ-સાધ્વી મહારાજાઓને નમસ્કાર કરવામાં આવ્યો છે.]

૧૬. સંક્ષિપ્ત-પંચ-પરમેષ્ઠિ-નમસ્કાર.

નમોઽર્હત્સિદ્ધાચાર્યોપાધ્યાય-સર્વ-

સાધુભ્યઃ

[શ્રી સિદ્ધસેનદિવાકરસૂરિ એ પૂર્વમાંથી ઉદ્ધરેલ આ સૂત્રમાં શ્રી પંચપરમેષ્ઠિઓને નમસ્કાર કર્યો છે.]

૧૭. ઉવસગ્ગ-હરં સ્તવન (સ્તોત્ર)

ઉવસગ્ગ-હરં પાસં,

પાસં વંદામિ-કમ્મ-ઘણ-મુક્કં;

વિસહર-વિસ-નિન્નાસં,

મંગલ-કલ્લાણ-આવાસં. ॥૧॥

વિસહર-ફુલિંગ-મંતં,

કંઠે ધારેઈ જો સયા મણુઓ;

તસ્સ ગહ-રોગ-મારી,-
દુટ્ઠ-જરા જંતિ ઉવસામં. ॥૨॥
ચિટ્ઠઉ દૂરે મંતો,
તુજ્ઝ પણામો વિ બહુ-ફલો હોઈ;
નર-તિરિએસુ વિ જીવા,
પાવંતિ ન દુક્ખ-દોગચ્ચં. ॥૩॥
તુહ સમ્મત્તે લદ્ધે,
ચિંતા-મણિ-કપ્પ-પાયવ-બ્ભહિએ;
પાવંતિ અવિગ્ઘેણં,
જીવા અયરામરં ઠાણં. ॥૪॥
ઇઅ સંથુઓ મહાયસ !
ભત્તિબ્ભર-નિબ્ભરેણ હિયએણ;
તા દેવ ! દિજ્જ બોહિં,
ભવે ભવે પાસ ! જિણચંદ ! ॥૫॥

[શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના ગુણોની સ્તુતિરૂપ આ સ્તોત્ર શ્રી ભદ્રબાહુસ્વામીનું રચેલુ છે.તે સર્વ વિઘ્નોનો નાશ કરનારું છે.]

૧૮ જય વીયરાય-પ્રાર્થના સૂત્ર.

જય વીયરાય! જગગુરુ!
હોઉ મમં તુહ પભાવઓ ભયવં;
ભવ-નિવ્વેઓ મગ્ગા-
ણુસારિઆ ઇટ્ઠફલસિદ્ધી. ॥૧॥
લોગવિરુદ્ધચ્ચાઓ,
ગુરુજણપૂઆ પરત્થકરણં ચ;
સુહગુરુજોગો તવ્વયણ-
સેવણા આભવમખંડા. ॥૨॥
વારિજ્જઇ જઇવિ નિયાણ-
બંધણં વીયરાય! તુહ સમયે;
તહ વિ મમ હુજ્જ સેવા,
ભવે ભવે તુમ્હ ચલણાણં. ॥૩॥
દુક્ખખઓ કમ્મખઓ,
સમાહિમરણં ચ બોહિલાભો અ;

સંપજ્જઉ મહ એઅં,
તુહ નાહ ! પણામકરણેણં. ॥૪॥
સર્વ-મઙ્ગલ માઙ્ગલ્યં,
સર્વ-કલ્યાણ-કારણમ્;
પ્રધાનં સર્વ-ધર્માણાં,
જૈનં જયતિ શાસનમ્. ॥૫॥

[આ સૂત્રમાં-પ્રભુની પાસે મન,વચન કાયાની એકાગ્રતા પૂર્વક કેટલીએક ઉત્તમ પ્રાર્થનાઓ કરવામાં આવેલી છે.]

૧૯ અરિહંત-ચેઇઆણં [ચૈત્યસ્તવ] સૂત્ર

અરિહંત-ચેઈઆણં;
કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં. ॥૧॥
વંદણવત્તિઆએ, પૂઅણવત્તિઆએ,
સક્કારવત્તિઆએ, સમ્માણવત્તિઆએ,
બોહિલાભવત્તિઆએ,
નિરુવસગ્ગવત્તિઆએ. ॥૨॥

ધિઈએ
સદ્ધાએ, મેહાએ, ધિઈએ
ધારણાએ અણુપ્પેહાએ વડ્ઢમાણીએ,
ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં ॥૩॥ અન્નત્થ.

[આ સૂત્રમાં-શ્રી જિનપ્રતિમાઓની આરાધનાઓ, કાઉસ્સગ્ગ દ્વારા કરવાના નિમિત્તો અને તે વખતે રાખવાની ભાવનાઓનું વર્ણન છે.]

૨૦ કલ્લાણકંદં સ્તુતિ

કલ્લાણકંદં પઢમં જિણિંદં,
સંતિં તઓ નેમિજિણં મુણિંદં;
પાસં પયાસં સુગુણિક્ક-ઠાણં
ભત્તીઇ વંદે સિરિ-વદ્ધમાણં ॥૧॥

અપાર-સંસાર-સમુદ્દ-પારં,
પત્તા સિવં દિંતુ સુઇક્કસારં;
સવ્વે જિણિંદા સુર-વિંદ-વંદા,
કલ્લાણ-વલ્લીણ વિસાલ-કંદા ॥૨॥

નિવ્વાણ–મગ્ગે વર–જાણ–કપ્પં
પણાસિયાસેસ–કુવાઇ–દપ્પં;
મયં જિણાણં સરણં બુહાણં,
નમામિ નિચ્ચં તિજગ–પ્પહાણં ॥૩॥

કુંદિંદુ–ગોક્ખીર–તુસાર વન્ના,
સરોજહત્થા કમલે નિસન્ના;
વાએસિરી પુત્થય–વગ્ગ–હત્થા,
સુહાય સા અમ્હ સયા પસત્થા. ॥૪॥

[આ સ્તુતિમાં–પહેલી ગાથામાં શ્રી ઋષભદેવ, શાંતિનાથ, નેમિનાથ, પાર્શ્વનાથ અને મહાવીરસ્વામીની, બીજીમાં સર્વ જિનેશ્વરોની, ત્રીજીમાં જિનાગમની અને ચોથીમાં શ્રુતદેવીની સ્તુતિ છે.]

૨૧ સંસારદાવાનલ સ્તુતિ.

(ઇન્દ્રવજ્રા છન્દઃ)

સંસાર–દાવાનલ–દાહ નીરં,
સંમોહ–ધૂલી–હરણે સમીરં;
માયા–રસા–દારણ–સાર સીરં,
નમામિ વીરં ગિરિ–સાર–ધીરં. ॥૧॥

(વસન્ત-તિલકા-છન્દઃ)

ભાવાવનામ—સુર—દાનવ—માનવેન—
ચૂલા—વિલોલ કમલાવલિ—માલિતાનિ,
સંપૂરિતાભિનત—લોક—સમીહિતાનિ,
કામં નમામિ જિન-રાજ-પદાનિ તાનિ ।૨।

(મંદાક્રાન્તા છન્દ)

બોધાગાધં સુપદ—પદવી—નીર—પૂરા-
ડભિરામં,જીવા—ડહિંસા—વિરલ—લહરી-
સંગમાગાહ—દેહં; ચૂલા—વેલં—ગુરુ—
ગમ—મણિ—સંકુલં દૂર—પારં, સારં
વીરા ડડગમ—જલ—નિધિં સાદરં
સાધુ સેવે ।।૩।।

(સ્રગ્ધરા છંદ:)

આ—મૂલા—ડડલોલ—ધૂલી—બહુલ—પરિ—
મલા-ડડલીઢ-લોલા-ડલિ-માલા,ઝંકારા-

ઽઽરાવ સારા-ઽમલ-દલ-કમલા-ઽગાર-
ભૂમિ-નિવાસે!; છાયા-સંભાર-સારે!
વર-કમલ-કરે! તાર-હારા-ઽભિરામે!
વાણી-સંદોહ-દેહે! ભવ-વિરહ-વરં
દેહિ મે દેવિ! સારમ્ ॥૪॥

[શ્રી હરિભદ્રસૂરિની સમસંસ્કૃત [સંસ્કૃત-પ્રાકૃત] ભાષામાં રચેલી આ સ્તુતિમાં ૧લી શ્રી મહાવીરસ્વામીની, બીજી સર્વ જિનેશ્વરોની, ૩જી શ્રી જિનાગમની, અને ૪થી શ્રુતદેવીની સ્તુતિ છે]

૨૨ પુક્ખર-વર-દીવડ્ઢે-શ્રુતસ્તવ સૂત્ર.

(આર્યા છન્દઃ)

પુક્ખર-વર-દીવડ્ઢે,
ધાયઈ-સંડે અ જંબૂ-દીવે અ;
ભરહેરવય-વિદેહે,
ધમ્માઈ-ગરે નમંસામિ, ॥૧॥
તમ-તિમિર પડલ-વિદ્ધં-
સણસ્સ સુરગણ-નરિંદ-મહિઅસ્સ;

સીમાધરસ્સ વંદે. ॥૨॥

પપ્ફોડિઅ-મોહજાલસ્સ

(વસંત-તિલકા છંદઃ)

જાઇ-જરા-મરણ-સોગ-પણાસણસ્સ,
કલ્લાણ-પુક્ખલ-વિસાલ સુહાવહસ્સ;
કો દેવ-દાણવ-નરિંદ-ગણચ્ચિઅસ્સ,
ધમ્મસ્સ સારમુવલબ્ભ કરે પમાયં ॥૩॥

સિદ્ધે ભો ! પયઓ ણમો જિણમએ,
નંદી સયા સંજમે;
દેવં નાગ-સુવન્ન-કિન્નર-ગણ-
સ્સબ્ભૂઅ-ભાવચ્ચિએ;
લોગો જત્થ પઇટ્ઠિઓ જગમિણં,
તેલુક્ક-મચ્ચાસુરં;
ધમ્મો વડ્ઢઉ સાસઓ વિજયઓ, ॥૪॥
ધમ્મુત્તરં વડ્ઢઉ.

સુઅસ્સ ભગવઓ,
કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં. વંદણવત્તિઆએ૦

[આ સૂત્રમાં–અઢી દ્વીપમાં વિચરતા એક સરખા શ્રુતજ્ઞાનને ઉત્પન્ન કરનાર ત્રણ કાળના તીર્થંકર ભગવંતોને નમસ્કાર કરવા પૂર્વક શ્રુતજ્ઞાનની મહત્ત્વની સ્તુતિ કરવામાં આવી છે.]

૨૩ સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં [સિદ્ધસ્તવ] સૂત્ર

સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં પાર–ગયાણં,
પરંપર–ગયાણં, લોઅગ્ગમુવગયાણં;
નમો સયા સવ્વ–સિદ્ધાણં ॥૧॥
જો દેવાણ વિ દેવો,
જં દેવા પંજલી નમંસંતિ;
તં દેવ–દેવ–મહિઅં,
સિરસા વંદે મહાવીરં. ॥૨॥
ઇક્કો વિ નમુક્કારો,
જિણવર–વસહસ્સ વદ્ધમાણસ્સ;
સંસાર–સાગરાઓ,
તારેઇ નરં વ નારિં વા. ॥૩॥

ઉજ્જિંતસેલ-સિહરે,
દિક્ખાનાણં નિસીહિઆ જસ્સ;
તં ધમ્મ-ચક્કવટ્ટિં,
અરિટ્ઠનેમિં નમંસામિ. ॥૪॥
ચત્તારિ અટ્ઠદસ દો ય,
વંદિયા જિણવરા ચઉવ્વીસં;
પરમટ્ઠ-નિટ્ઠિઅટ્ઠા,
સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ. ॥૫॥

[આ સૂત્રમાં-સર્વ સિદ્ધ, મહાવીરસ્વામી નેમિનાથ પ્રભુ તથા અષ્ટાપદ પર્વત વગેરે ઉપર બિરાજમાન ચોવીસ-તીર્થંકરો વગેરેની સ્તુતિ છે.]

૨૪ વેયાવચ્ચગરાણં સૂત્ર.

વેયાવચ્ચગરાણં, સંતિગરાણં,
સમ્મદ્દિટ્ઠિ-સમાહિગરાણં,
કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં. ॥અન્નત્થ૦॥

[આ સૂત્રમાં શ્રી સંઘમાં શાન્તિ, તુષ્ટિ, પુષ્ટિ માટે સમકિતવંત દેવોનું સમ્યગ્દર્શનની શુદ્ધિની અપેક્ષાએ સ્મરણ કરવામાં આવ્યું છે.]

૨૫ ભગવાનાદિવંદન સૂત્ર.

ભગવાનહં આચાર્યહં,
ઉપાધ્યાયહં સર્વસાધુહં.

૨૬ દેવસિઅ–પડિક્કમણે ઠાઉ ? સૂત્ર.

ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્!
દેવસિઅ પડિક્કમણે ઠાઉં ?
ઇચ્છં, સવ્વસ્સ વિ દેવસિઅ,
દુચ્ચિંતિઅ, દુબ્ભાસિઅ,
દુચ્ચિટ્ઠિઅ, મિચ્છા મિ દુક્કડં.

૨૭ ઇચ્છામિ ઠામિ સૂત્ર.

ઇચ્છામિ ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં.
જો મે દેવસિઓ અઇયારો કઓ;
કાઇઓ, વાઇઓ, માણસિઓ;
ઉસ્સુત્તો, ઉમ્મગ્ગો, અકપ્પો,
અકરણિજ્જો દુજ્ઝાઓ,

દુવ્વિચિંતિઓ, અણાયારો,
અણિચ્છિઅવ્વો. અસાવગપાઉગ્ગો,
નાણે, દંસણે, ચરિત્તાચરિત્તે;
સુએ, સામાઈએ, તિણ્હં ગુત્તીણં,
ચઉણ્હં કસાયાણં,
પંચણ્હમણુવ્વયાણં,
તિણ્હં ગુણવ્વયાણં,
ચઉણ્હં સિક્ખાવયાણં,
બારસવિહસ્સ સાવગધમ્મસ્સ,
જં ખંડિઅં, જં વિરાહિઅં,
તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં.

[આ સૂત્રમાં જુદાજુદા આચારોને લગતા અતિચારો-પાપો લાગ્યા હોય, તેનું ટુંકમાં પ્રતિક્રમણ બતાવ્યું છે]

૨૮ પંચઆચારના અતિચારોની ગાથાઓ.

નાણંમિ દંસણંમિ અ,
ચરણંમિ તવંમિ તહ ય વીરિયંમિ;

આયરણં આયારો,
ઈઅ એસો પંચહા ભણિઓ. ॥૧॥
કાલે વિણએ બહુમાણે;
ઉવહાણે તહ અનિન્હવણે;
વંજણ–અત્થ– તદુભએ,
અટ્ઠવિહો નાણમાયારો. ॥૨॥
નિસ્સંકિઅ નિક્કંખિઅ,
નિવ્વિતિગિચ્છા અમૂઢદિટ્ઠી અ;
ઉવવૂહ થિરીકરણે.
વચ્છલ્લ–પ્પભાવણે અટ્ઠ. ॥૩॥
પણિહાણ–જોગજુત્તો.
પંચહિં સમિઈહિં તીહિં ગુત્તીહિં,
એસ ચરિત્તાયારો,
અટ્ઠવિહો હોઈ નાયવ્વો ॥૪॥
બારસવિહંમિ વિ તવે,
સબ્ભિંતર–બાહિરે કુસલ–દિટ્ઠે;

અગિલાઈ અણાજીવી,
નાયવ્વો સો તવાયારો. ॥૫॥
અણસણમૂણોઅરિયા,
વિત્તિસંખેવણં રસચ્ચાઓ;
કાયકિલેસો સંલી-
ણયા ય બજ્ઝો તવો હોઈ. ॥૬॥
પાયચ્છિત્તં વિણઓ,
વેયાવચ્ચં તહેવ સજ્ઝાઓ;
ઝાણં ઉસ્સગ્ગો વિ અ,
અબ્ભિંતરઓ તવો હોઈ. ॥૭॥
અણિગૂહિઅ-બલ-વીરિયો,
પરક્કમઈ જો જહુત્તમાઉત્તો;
જુંજઈ અ જહા-થામં,
નાયવ્વો વીરિયા-ઽઽયારો. ॥૮॥

[આ આઠ ગાથામાં જ્ઞાનાદિ પાંચ મહાન આચારો અને તેના અતિચારો છે.]

[આ સૂત્રથી દૈવસિક આલોચના કરવાનો આદેશ માગવામાં આવે છે.]

૩૧ સાત લાખ.

સાત લાખ પૃથ્વીકાય,
સાત લાખ અપ્કાય,
સાત લાખ તેઉકાય,
સાત લાખ વાઉકાય;
દશ લાખ પ્રત્યેક—વનસ્પતિકાય,
ચૌદ લાખ સાધારણ—વનસ્પતિકાય,
બે લાખ બેઇંદ્રિય, બે લાખ તેઇંદ્રિય,
બે લાખ ચઉરિંદ્રિય, ચાર લાખ દેવતા,
ચાર લાખ નારકી,
ચાર લાખ તિર્યંચ પંચેંદ્રિય,
ચૌદ લાખ મનુષ્ય,
એવંકારે, ચોરાશી લાખ જીવયોનિમાંહિ;
મારે જીવે જે કોઈ જીવ હણ્યો હોય,

હણાવ્યો હોય, હણતાં પ્રત્યે અનુમોદ્યો
હોય, તે સવિહુ મને, વચને, કાયાએ
કરી મિચ્છા મિ દુક્કડં.

[આ સૂત્રમા-ચોરાશી લાખ યોનિથી ઉત્પન્ન થતા સર્વ સંસારી જીવોમાંના જે જીવોની વિરાધના કરી હોય, તે બાબત મિચ્છામિ દુક્કડં દેવામાં આવે છે.]

૩૨ અઢાર પાપ-સ્થાનક.

પહેલે પ્રાણાતિપાત,
બીજે મૃષાવાદ, ત્રીજે અદત્તાદાન,
ચોથે મૈથુન, પાંચમે પરિગ્રહ,
છટ્ઠે ક્રોધ, સાતમે માન,
આઠમે માયા, નવમે લોભ,
દશમે રાગ, અગ્યારમે દ્વેષ,
બારમે કલહ, તેરમે અભ્યાખ્યાન,
ચૌદમે પૈશુન્ય, પન્નરમે રતિ-અરતિ,
સોલમે પર-પરિવાદ,

સત્તરમે માયા-મૃષા-વાદ,
અઢારમે મિથ્યાત્વ-શલ્ય,
એ અઢાર પાપસ્થાનકમાંહિ.
મારે જીવે જે કોઇ પાપ સેવ્યું હોય,
સેવરાવ્યું હોય, સેવતાં પ્રત્યે
અનુમોદ્યું હોય, તે સવિહુ મને, વચને,
કાયાએ કરી મિચ્છા મિ દુક્કડં

[આમાં અઢારે પ્રકારે પાપ થાય છે, તેવી રીતે આજના દિવસમાં પાપ થયેલા હોય, તેની નામ સાથે ક્ષમા માગવામાં આવે છે. [મિથ્યાદુષ્કૃત દેવામાં આવે છે.]

૩૨ સવ્વસ્સ વિ પ્રતિક્રમણ-સુત્ર.

સવ્વસ્સ વિ દેવસિઅ, દુચ્ચિંતિઅ,
દુબ્ભાસિઅ; દુચ્ચિટ્ઠિઅ;
ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્! ઇચ્છં;
તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં.

[ભાવાર્થ—આ સૂત્રમાં લાગેલા પાપને અતિ ટૂંકમાં કહેવા સાથે તેનું પ્રતિક્રમણ કરવામાં આવ્યું છે.]

૩૪ ઇચ્છામિ પડિક્કમિઉં-સૂત્ર.

ઈચ્છામિ પડિક્કમિઉં ?
જો મે દેવસિઓ અઈયારો કઓ.૦॥

૩૫ વંદિત્તુ (શ્રાદ્ધ-પ્રતિક્રમણ) સૂત્ર.

વંદિત્તુ સવ્વસિદ્ધે.
ધમ્માયરિએ અ સવ્વસાહૂ અ;
ઈચ્છામિ પડિક્કમિઉં,
સાવગ-ધમ્માઈઆરસ્સ ॥૧॥
જો મે વયાઈયારો.
નાણે તહ દંસણે ચરિત્તે અ;
સુહુમો અ બાયરો વા,
તં નિંદે તં ચ ગરિહામિ ॥૨॥
દુવિહે પરિગ્ગહમ્મિ;
સાવજ્જે બહુવિહે અ આરંભે;
કારાવણે અ કરણે,
પડિક્કમે દેસિઅં સવ્વં.

જં બદ્ધમિંદિએહિં,
ચઉહિં કસાએહિં અપ્પસત્થેહિં;
રાગેણ વ દોસેણ વ,
તં નિંદે તં ચ ગરિહામિ ॥૪॥

આગમણે નિગ્ગમણે,
ઠાણે ચંકમણે અણાભોગે;
અભિઓગે અ નિઓગે;
પડિક્કમે દેસિઅં સવ્વં ॥૫॥

સંકા કંખ વિગિચ્છા,
પસંસ તહ સંથવો કુલિંગીસુ;
સમ્મત્તસ્સ-ઽઈયારે,
પડિક્કમે દેસિઅં સવ્વં ॥૬॥

છક્કાય-સમારંભે,
પયણે અ પયાવણે અ જે દોસા;
અત્તટ્ઠા ય પરટ્ઠા,
ઉભયટ્ઠા ચેવ તં નિંદે ॥૭॥

પંચણ્હમણુવ્વયાણં,
ગુણ—વ્વયાણં ચ તિણ્હમઈયારે;
સિક્ખાણં ચ ચઉણ્હં,
પડિક્કમે દેસિઅં સવ્વં ॥૮॥
પઢમે અણુ—વ્વયમ્મિ,
થૂલગ—પાણા—ઇવાય—વિરઈઓ;
આયરિય—મપ્પસત્થે,
ઈત્થ પમાય—પ્પસંગેણં ॥૯॥
વહ—બંધ—છવિ—ચ્છેએ,
અઈ—ભારે ભત્ત—પાણ—વુચ્છેએ.
પઢમ—વયસ્સઈયારે,
પડિક્કમે દેસિઅં સવ્વં ॥૧૦॥
બીએ અણુ—વ્વયમ્મિ,
પરિથૂલગ—અલિય—વયણ—વિરઇઓ,
આયરિયમ—પ્પસત્થે,
ઈત્થ પમાય—પ્પસંગેણં ॥૧૧॥

સહસા—રહસ્સ—દારે,
મોસુવએસે અ કૂડ—લેહે અ;
બીય—વયસ્સઈઆરે,
પડિક્કમે દેસિઅં સવ્વં ॥૧૨॥

તઈએ અણુ—વ્વયમ્મિ,
થૂલગ—પર-દવ્વ—હરણ—વિરઈઓ;
આયરિઅમપ્પસત્થે,
ઈત્થ પમાય—પ્પસંગેણં ॥૧૩॥

તેના—ઽઽહડ—પ્પઓગે,
તપ્પડિરૂવે વિરૂદ્ધગમણે અ;
કૂડ—તુલ—કૂડ—માણે,
પડિક્કમે દેસિઅં સવ્વં ॥૧૪॥

ચઉત્થે અણુ—વ્વયમ્મિ,
નિચ્ચં પર—દાર—ગમણ—વિરઈઓ,
આયરિઅમપ્પસત્થે,
ઇત્થ પમાયપ્પસંગેણં ॥૧૫॥

ઈત્તર,
અપરિગ્ગહિઆ
અણંગ–વિવાહ–તિવ્વ–અણુરાગે;
ચઉત્થ–વયસ્સઈઆરે, ॥૧૬॥
પડિક્કમે દેસિઅં સવ્વં.
ઈત્તો અણુ–વ્વએ પંચમમ્મિ,
આયરિયમપ્પસત્થમ્મિ,
પરિમાણ–પરિચ્છેએ, ॥૧૭॥
ઈત્થ પમાય–પ્પસંગેણં
ધણ–ધન્ન–ખિત્ત–વત્થૂ,
રૂપ્પ–સુવન્ને અ કુવિઅ– પરિમાણે,
દુપએ ચઉપ્પયમ્મિ ય, ॥૧૮॥
પડિક્કમે દેસિઅં સવ્વં.
ગમણસ્સ ઉ પરિમાણે.
દિસાસુ ઉડ્ઢં અહે અ તિરિઅં ચ,
વુડ્ઢી સઈઅંતરદ્ધા, ॥૧૯॥
પઢમમ્મિ ગુણ–વ્વએ નિંદે.

મજ્જંમિ અ મંસમ્મિ અ,
પુપ્ફે અ ફલે અ ગંધ–મલ્લે અ;
ઉવભોગ–પરીભોગે,
બીયમ્મિ ગુણ–વ્વએ નિંદે. ॥૨૦॥

સચ્ચિત્તે પડિબદ્ધે,
અપોલિ–દુપ્પોલિઅં ચ આહારે;
તુચ્છોસહિ–ભક્ખણયા,
પડિક્કમે દેસિઅં સવ્વં. ॥૨૧॥

ઈંગાલી–વણ–સાડી–
ભાડી–ફોડી સુવજ્જએ કમ્મં;
વાણિજ્જં ચેવ દંત,–
લક્ખ–રસ–કેસ–વિસ–વિસયં. ॥૨૨॥

એવં ખુ જંત–પિલ્લણ–
કમ્મં નિલ્લંછણં ચ દવ–દાણં;
સર દહ–તલાય–સોસં,
અસઈ–પોસં ચ વજ્જિજ્જા. ॥૨૩॥

સત્થ-ગ્ગિ મુસલ-જંતગ,-
તણકટ્ઠે મંત-મૂલ-ભેસજ્જે;
દિન્ને દવાવિએ વા,
પડિક્કમે દેસિઅં સવ્વં. ॥૨૪॥

ન્હાણુવ્વટ્ટણ-વન્નગ,-
વિલેવણે સદ્દ-રૂવ-રસ-ગંધે;
વત્થાઽઽસણ-આભરણે,
પડિક્કમે દેસિઅં સવ્વં. ॥૨૫॥

કંદપ્પે કુક્કુઇએ,
મોહરિ અહિગરણ ભોગ-અઇરિત્તે;
દંડમ્મિ અણટ્ઠાએ,
તઇઅમ્મિ ગુણવ્વએ નિંદે. ॥૨૬॥

તિવિહે દુપ્પણિહાણે,
અણવટ્ઠાણે તહા સઇવિહૂણે;
સામાઇઅ વિતહકએ,
પઢમે સિક્ખાવએ નિંદે. ॥૨૭॥

આણવણે પેસવણે;
સદ્દે રૂવે અ પુગ્ગલક્ખેવે;
દેસાવગાસિઅમ્મિ;
બીએ સિક્ખાવએ નિંદે. ॥૨૮॥
સંથારુચ્ચારવિહિ,
પમાય તહ ચેવ ભોયણાભોએ;
પોસહવિહિ-વિવરીએ,
તઈએ સિક્ખાવએ નિંદે. ॥૨૯॥
સચ્ચિત્તે નિક્ખિવણે,
પિહિણે વવએસ મચ્છરે ચેવ;
કાલાઈક્કમદાણે,
ચઉત્થે સિક્ખાવએ નિંદે ॥૩૦॥
સુહિએસુ અ દુહિએસુ અ,
જા મે અસ્સંજએસુ અણુકંપા;
રાગેણ વ દોસેણ વ,
તં નિંદે તં ચ ગરિહામિ ॥૩૧॥

સાહૂસુ સંવિભાગો,
ન કઓ તવ-ચરણ-કરણ-જુતેસુ;
સંતે ફાસુઅદાણે,
તં નિંદે તં ચ ગરિહામિ. ॥૩૨॥
ઇહલોએ પરલોએ,
જીવિઅ-મરણે અ આસંસ-પઓગે;
પંચવિહો અઇયારો,
મા મજ્ઝ હુજ્જ મરણંતે. ॥૩૩॥
કાએણ કાઇઅસ્સ,
પડિક્કમે વાઇઅસ્સ વાયાએ;
મણસા માણસિઅસ્સ.
સવ્વસ્સ વયાઇઆરસ્સ. ॥૩૪॥
વંદણ-વય-સિક્ખા- ગારવેસુ,
સન્ના-કસાય-દંડેસુ;
ગુત્તીસુ અ સમિઈસુ અ,
જો અઇઆરો અતં નિંદે ॥૩૫॥

સમ્મ—દ્દિટ્ઠી જીવો,
જઈ વિ હુ પાવં સમાયરે કિંચિ;
અપ્પો સિ હોઈ બંધો,
જેણ ન નિદ્ધંધસં કુણઈ ॥૩૬॥
તં પિ હુ સ—પડિક્કમણં,
સ—પરિઆવં સ—ઉત્તર—ગુણં ચ;
ખિપ્પં ઉવસામેઈ,
વાહિવ્વ સુ—સિક્ખિઓ વિજ્જો ॥૩૭॥
જહા વિસં કુટ્ઠગયં,
મંત-મૂલ—વિસારયા;
વિજ્જા હણંતિ મંતેહિં,
તો તં હવઇ નિવ્વિસં. ॥૩૮॥
એવં અટ્ઠ—વિહં કમ્મં,
રાગ—દોસ-સમજ્જિઅં;
આલોઅંતો અ નિંદંતો,
ખિપ્પં હણઈ સુ-સાવઓ. ॥૩૯॥

કય-પાવો વિ મણુસ્સો,
આલોઈઅ નિંદિઅ ગુરુ-સગાસે;
હોઈ અઈરેગ-લહુઓ,
ઓહરિઅ-ભરુવ્વ ભારવહો. ॥૪૦॥
આવસ્સએણ એએણ,
સાવઓ જઈવિ બહુ-રઓ હોઈ;
દુક્ખાણમંતકિરિઅં,
કાહી અચિરેણ કાલેણ. ॥૪૧॥
આલોઅણા બહુવિહા,
ન ય સંભરિઆ પડિક્કમણ-કાલે;
મૂલગુણ-ઉત્તરગુણે,
તં નિંદે તં ચ ગરિહામિ. ॥૪૨॥
તસ્સ ધમ્મસ્સ કેવલિ-પન્નત્તસ્સ,
અબ્ભુટ્ઠિઓ મિ આરાહણાએ,
વિરઓમિ વિરાહણાએ;

શાખવા નિંદા કરવામાં આવે છે. રોજ પ્રતિક્રમણ કરવાના હેતુઓ, સર્વ જીવોની ક્ષમાપના વગેરે આવે છે.]

૩૬ અબ્ભુટ્ઠિઓ [ક્ષામણક] સૂત્ર

ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્!
અબ્ભુટ્ઠિઓ હું અબ્ભિંતરદેવસિઅં,
ખામેઉં? ઈચ્છં, ખામેમિ દેવસિઅં,
જંકિંચિ અપત્તિઅં, પરપત્તિઅં,
ભત્તે, પાણે, વિણએ, વેયાવચ્ચે,
આલાવે, સંલાવે, ઉચ્ચાસણે, સમા-
સણે, અંતરભાસાએ, ઉવરિ-ભાસાએ,
જં કિંચિ, મજઝ વિણય-પરિહીણં,
સુહુમં વા બાયરં વા,
તુબ્ભે જાણહ, અહં ન જાણામિ,
તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં.

[આ સૂત્રથી-ગુરુમહારાજ તરફ આપણાથી જે જે અપરાધ થયા હોય તે જાહેર કરી તેમની પાસે પશ્ચાત્તાપ પૂર્વક માફી માંગવામાં આવે છે.]

૩૭. આયરિય ઉવજ્ઝાએ સૂત્ર.

આયરિય ઉવજ્ઝાએ,
સીસે સાહમ્મિએ કુલ-ગણે અ;
જે મે કેઈ કસાયા,
સવ્વે તિવિહેણ ખામેમિ. ॥૧॥
સવ્વસ્સ સમણ-સંઘસ્સ,
ભગવઓ અંજલિં કરિઅ સીસે;
સવ્વં ખમાવઇત્તા,
ખમામિ સવ્વસ્સ અહયંપિ. ॥૨॥
સવ્વસ્સ જીવરાસિસ્સ,
ભાવઓ ધમ્મ-નિહિઅ-નિય-ચિત્તો;
સવ્વં ખમાવઇત્તા,
ખમામિ સવ્વસ્સ અહયંપિ. ॥૩॥

[આ સૂત્રમાં આચાર્ય ઉપાધ્યાય, સકળસંઘ તથા સર્વ જીવો ઉપર ક્રોધ થયો હોય, કે તેમને દુભવ્યો હોય, તેની તથા બીજો કોઈ અપરાધ થયા હોય તે સર્વની ક્ષમાપના કરવામાં આવે છે.]

૩૮ નમોઽસ્તુ વર્દ્ધમાનાય [સાંજની શ્રી વીરપ્રભુની] સ્તુતિ *

ઈચ્છામો અણુસટ્ઠિં,
નમો ખમાસમણાણં. નમોઽર્હત્૦
નમોઽસ્તુ વર્દ્ધમાનાય,
સ્પર્દ્ધમાનાય કર્મણા;
તજ્જયા-ઽવાપ્ત-મોક્ષાય,
પરોક્ષાય કુતીર્થિનામ્ ॥૧॥
યેષાં વિકચા-ઽરવિંદ-રાજ્યા,
જ્યાયઃ ક્રમ-કમલા-ઽઽવલિં દધત્યા;
સદૃશૈરિતિ સંગતં પ્રશસ્યં,
કથિતં સન્તુ શિવાય તે જિનેન્દ્રાઃ ॥૨॥
કષાય-તાપા-ર્દિત-જન્તુ-નિર્વૃતિં,
કરોતિ યો જૈન-મુખા-ઽમ્બુદોદ્ગતઃ;
સ શુક્ર-માસોદ્ભવ-વૃષ્ટિ-સન્નિભો,
દધાતુ તુષ્ટિં મયિ વિસ્તરો ગિરામ્ ॥૩॥

---

* પુરુષો બોલે, સ્ત્રીઓ ન બોલે.

[મુખ્યપણે શ્રી વીરપરમાત્માની, સર્વ તીર્થંકરો તથા જિનવાણીની સ્તુતિ છે. તે સાંજે છ આવશ્યક પૂરા થયા પછી તેનો આનંદ જાહેર કરવા ચૈત્યવંદનરૂપે દેવસિઅ પ્રતિક્રમણમાં આ સૂત્ર બોલાય છે.]

૨૯ વિશાલલોચન-[પ્રાભાતિક શ્રી વીરપ્રભુની]
સ્તુતિ *

વિશાલ-લોચન-દલં,
પ્રોદ્યદ્દંતાંશુ-કેસરમ્;
પ્રાતર્વીર-જિનેન્દ્રસ્ય,
મુખ-પદ્મં પુનાતુ વઃ ॥૧॥

યેષામભિષેક-કર્મ કૃત્વા,
મત્તા હર્ષભરાત્ સુખં સુરેન્દ્રાઃ;
તૃણમપિ ગણયન્તિ નૈવ નાકં,
પ્રાતઃ સન્તુ શિવાય તે જિનેન્દ્રાઃ ॥૨॥

કલંક-નિર્મુક્ત મમુક્ત-પૂર્ણતં,
કુતર્ક-રાહુ-ગ્રસનં સદોદયમ્;

* પૂર્વાન્તર્ગત હોઈ સ્ત્રીઓ ન બોલે.

અ-પૂર્વ-ચન્દ્રં જિન-ચન્દ્ર-ભાષિતં,
દિનાઽઽગમે નૌમિ બુધૈર્નમસ્કૃતમ્॥૩॥

[આ પદ્ય શ્રીવીરપ્રભુની, સર્વ તીર્થંકરો અને જિનાગમની સ્તુતિ છે, તે સવારે રાઈઅ પ્રતિક્રમણમા છ આવશ્યક પૂરા થયા પછી તેનો આનંદ જાહેર કરવા ચૈત્યવંદનરૂપે બોલાય છે.]

૪૦ શ્રુતદેવતાની સ્તુતિ

સુઅ-દેવયાએ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં અન્ન૦

સુઅ-દેવયા ભગવઈ,
નાણાઽઽવરણીય-કમ્મ-સંઘાયં;
તેસિં ખવેઉ સયયં,
જેસિં સુઅસાયરે ભત્તી. ॥૧॥

[આ શ્રુતદેવતાની સ્તુતિ છે, તે પુરૂષો બોલે છે.]

૪૧. ક્ષેત્રદેવતાની સ્તુતિ

ખિત્તદેવયાએ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં,
અન્નત્થ૦

જીસે ખિત્તે સાહૂ,
દંસણ-નાણેહિં ચરણ-સહિએહિં,

સાહંતિ સુકૃખ-સગ્ગં, ॥૧॥

સા દેવી હરઉ દુરિઆઇં.

[આ ક્ષેત્રદેવતાની સ્તુતિ છે તે પુરુષો જ બોલે. શ્રાવિકાઓ યસ્યા' ક્ષેત્રં૦ બોલે.]

૪૨. કમલદલ-સ્તુતિ

કમલ-દલ-વિપુલ-નયના,

કમલ-મુખી કમલ-ગર્ભ-સમ-ગૌરી;

કમલે સ્થિતા ભગવતી, ॥૧॥

દદાતુ શ્રુત-દેવતા સિદ્ધિમ્.

[આ શ્રુતદેવતાની સ્તુતિ છે. તે સ્ત્રીઓ જ બોલે.]

૪૩. ભુવન-દેવતાની સ્તુતિ

ભુવણ-દેવયાએ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં૦

અન્નત્થ૦

જ્ઞાનાદિ-ગુણ-યુતાનાં,

નિત્યં સ્વાધ્યાય-સંયમ-રતાનામ્;

વિદધાતુ ભુવન-દેવી, ॥૧॥

શિવં સદા સર્વ-સાધૂનામ્

૪૪ ક્ષેત્ર-દેવતાની સ્તુતિ.

યસ્યાઃ ક્ષેત્રં સમાશ્રિત્ય,
સાધુભિઃ સાધ્યતે ક્રિયા;
સા ક્ષેત્ર-દેવતા નિત્યં,
ભૂયાન્નઃ સુખ-દાયિની! ॥૧॥

[આ બંનેય સ્તુતિ અનુક્રમે ભુવનદેવતા તથા ક્ષેત્રદેવતાની છે. આ બંનેય સ્તુતિઓ પાક્ષિક પ્રતિક્રમણમાં બોલાય છે.]

૪૫. અડ્ઢાઇજ્જેસુ (મુનિ-વંદન) સૂત્ર.

અડ્ઢાઈજ્જેસુ દીવસમુદ્દેસુ,
પનરસસુ કમ્મ-ભૂમિસુ,
જાવંત કેવિ સાહૂ,
રય-હરણ-ગુચ્છ-પડિગ્ગહ-ધારા.
પંચ-મહવ્વય-ધારા,
અટ્ઠારસ—સહસ્સ-સીલંગધારા,
અક્ખુયા-ऽऽયાર-ચરિત્તા,
તે સવ્વે સિરસા મણસા,
મત્થએણ વંદામિ. ॥૧॥

[આ સૂત્રથી અઢી દ્વીપમાં રહેલ સર્વ મુનિઓને નમસ્કાર કરવામાં આવે છે.]

૪૬ વર-કનક (સપ્તતિ-શત-જિન) સ્તુતિ.

વર-કનક-શઙ્ખ-વિદ્રુમ-
મરકત-ઘન-સન્નિભં વિગત-મોહમ્;
સપ્તતિ-શતં જિનાનાં,
સર્વા-ऽમર-પૂજિતં વન્દે, ॥૧॥

[આથી જુદા-જુદા રંગના શરીર ધારણ કરનાર સર્વ ક્ષેત્રોમાં એકી સાથે વધુમાં વધુ સંભવતા એકસો સિત્તેર તીર્થંકરોને વંદન કરવામાં આવે છે. આ પણ પુરુષો જ બોલે.]

૪૭ લઘુ-શાન્તિ-સ્તવ.

શાન્તિં શાન્તિ-નિશાન્તં,
શાન્તં શાન્તાશિવં નમસ્કૃત્ય;
સ્તોતુઃ શાન્તિ-નિમિત્તં,
મન્ત્ર-પદૈઃ શાન્તયે સ્તૌમિ. ॥૧॥
ઓમિતિ નિશ્ચિત-વચસે,
નમો નમો ભગવતેऽર્હતે પૂજામ્;

શાન્તિ–જિનાય જયવતે,
યશસ્વિને સ્વામિને દમિનામ્. ॥૨॥
સકલા–તિશેષક–મહા–
સંપત્તિ–સમન્વિતાય શસ્યાય;
ત્રૈલોક્ય–પૂજિતાય ચ,
નમો નમઃ શાન્તિ–દેવાય. ॥૩॥
સર્વા–ઽમર–સુ સમૂહ–
સ્વામિક–સંપૂજિતાય ન જિતાય;
ભુવન-જન–પાલનોદ્યત–
તમાય સતતં નમસ્તસ્મૈ. ॥૪॥
સર્વ–દુરિતૌઘ–નાશન–
કરાય સર્વા–ઽશિવ–પ્રશમનાય–
દુષ્ટ–ગ્રહ–ભૂત–પિશાચ–
શાકિનીનાં પ્રમથનાય. ॥૫॥
યસ્યેતિ નામ–મન્ત્ર–
પ્રધાન–વાક્યોપયોગ–કૃત–તોષા;

જન—હિત—
વિજયા કુરુતે
મિતિ ચ નુતા નમત તં શાન્તિમ્ ॥૬॥
ભવતુ નમસ્તે ભગવતિ !
વિજયે ! સુજયે ! પરાપરૈ રજિતે !
અ—પરાજિતે ! જગત્યાં,
જયતીતિ જયા—વહે ભવતિ ! ॥૭॥
સર્વસ્યાપિ ચ સંઙ્ઘસ્ય,
ભદ્ર—કલ્યાણ—મઙ્ગલ—પ્રદદે !;
સાધૂનાં ચ સદા શિવ—
સુ—તુષ્ટિ—પુષ્ટિ—પ્રદે ! જીયાઃ ॥૮॥
ભવ્યાનાં કૃત—સિદ્ધે !
નિર્વૃત્તિ—નિર્વાણ—જનનિ ! સત્ત્વાનામ્;
અભય—પ્રદાન—નિરતે !,
નમોઽસ્તુ સ્વસ્તિ—પ્રદે ! તુભ્યમ્. ॥૯॥
ભક્તાનાં જન્તૂનાં,
શુભાવહે ! નિત્યમુદ્યતે ! દેવિ !

સમ્યગ્દૃષ્ટિનાં ધૃતિ—
રતિ—મતિ—બુદ્ધિ—પ્રદાનાય ॥૧૦॥
જિન—શાસન—નિરતાનાં,
શાન્તિ—નતાનાં ચ જગતિ જનતાનામ્;
શ્રી—સંપત્કીર્તિ—યશો,—
વર્દ્ધનિ! જયદેવિ! વિજયસ્વ. ॥૧૧॥
સલિલા—ડનલ—વિષ—વિષધર,—
દુષ્ટ—ગ્રહ—રાજ—રોગ—રણ—ભયતઃ;
રાક્ષસ-રિપુ-ગણ-મારિ-
ચૌરેતિ—શ્વાપદાઽઽદિભ્યઃ. ॥૧૨॥
અથ રક્ષ રક્ષ સુ-શિવં,
કુરુ કુરુ શાન્તિં ચ કુરુ કુરુ સદેતિ;
તુષ્ટિં કુરુ કુરુ પુષ્ટિં,
કુરુ કુરુ સ્વસ્તિં ચ કુરુ કુરુ ત્વમ્ ॥૧૩॥
ભગવતિ! ગુણવતિ! શિવ—શાન્તિ—
તુષ્ટિ—પુષ્ટિ—સ્વસ્તીહ કુરુ કુરુ જનાનામ્;

ઓમિતિ નમો નમો હ્રૂઁ હ્રૂઁ હ્રુઁ હ્રૂઃ

યઃ ક્ષઃ હ્રીઁ ફુટ્ ફુટ્ સ્વાહા ॥૧૪॥

એવં યન્નામા-ક્ષર—
પુરસ્સરં સંસ્તુતા જયાદેવી;
કુરુતે શાન્તિં નમતાં,
નમો નમઃ શાન્તયે તસ્મૈ. ॥૧૫॥

ઈતિ પૂર્વ-સૂરિદર્શિત—
મન્ત્ર-પદ-વિદર્ભિતઃ સ્તવઃ શાન્તેઃ;
સલિલા-ऽऽદિ-ભય વિનાશી,
શાન્ત્યાદિ-કરશ્ચ ભક્તિમતામ્ ॥૧૬॥

યશ્ચૈનં પઠતિ સદા,
શૃણોતિ ભાવયતિ વા યથા-યોગમ્ ;
સ હિ શાન્તિપદં યાયાત્,
સૂરિઃ શ્રી-માનદેવશ્ચ. ॥૧૭॥

ઉપસર્ગાઃ ક્ષયં યાન્તિ,
છિદ્યંતે વિઘ્ન-વલ્લયઃ;

મનઃ પ્રસન્નતામેતિ,
પૂજ્યમાને જિનેશ્વરે. ॥૧૮॥

સર્વ-મંગલ-માંગલ્યં,
સર્વ-કલ્યાણ-કારણમ્;
પ્રધાનં સર્વ-ધર્માણાં,
જૈનં જયતિ શાસનમ્ ॥૧૯॥

[શ્રી નાડુલ નગરમાં મરકી હઠાવવા શ્રી માનદેવસૂરિજીએ આ સ્તોત્ર રચ્યું છે. એને ભણવાથી, સાંભળવાથી તથા એના વડે મંત્રેલું જળ છાંટવાથી સર્વ રોગ દૂર થયા હતા અને થાય છે. અને શાંતિ ફેલાય છે. આ સ્તોત્ર પૂર્વમાંથી ઉદ્ધરેલું છે, અને તેમાં શાંતિનાથપ્રભુનું નામ મંત્રાક્ષરરૂપે છે, તેથી જયાદેવી આકર્ષાઈને કેવી રીતે શાંતિ ફેલાવે છે, તેની ખૂબીનો ચમત્કારિક રીતે વિકાસ બતાવવામાં આવ્યો છે.]

૪૮. ચઉ-ક્કસાય.

ચઉક્કસાય-પડિમલ્લુલ્લૂરણુ,
દુજ્જય-મયણ-બાણ-મુસુમૂરણુ;
સરસ-પિયંગુ-વન્નુ ગય-ગામિઉ,
જયઉ પાસુ ભુવણ-ત્તય-સામિઉ ॥૧॥

जस्सु तणु-कंति-कडप्प-सिणिद्धउ,
सोहइ फणि-मणि-किरणा-ऽऽलिद्धउ;
नं नव-जल-हर-तडिल्लय-लंछिउ,
सो जिणु पासु पयच्छउ वंछिउ. ॥२॥

[भावार्थ -आ श्री पार्श्वनाथ प्रभुना गुणोनी स्तुतिरूप चैत्यवंदन छे.]

४६. भरहेसरनी सज्झाय.

भरहेसर बाहु-बली,
अभय-कुमारो अ, ढंढणकुमारो;
सिरिओ, अणिआ-उत्तो,
अइ-मुत्तो, नागदत्तो अ ॥१॥

मेअज्ज, थूल-भद्दो.
वयर-रिसी, नंदि-सेणु, सीह-गिरी;
कय-वन्नो अ सु-कोसल,
पुंडरिओ. केसी, कर-कंडू; ॥२॥

हल्ल. विहल्ल, सुदंसण,
साल, महा-साल, सालि-भद्दो अ;

ભદ્દો, દસન્ન—ભદ્દો,
પસન્ન-ચંદો અ જસભદ્દો. ॥૩॥
જંબુ—પહૂ, વંકચૂલો,
ગયસુકુમાલો, અવંતિસુકુમાલો;
ધન્નો ઇલાઇ—પુત્તો,
ચિલાઇ—પુત્તો અ બાહુ—મુણી. ॥૪॥
અજ્જ—ગિરિ, અજ્જ—રક્ખિઅ,
અજ્જ—સુ—હત્થી, ઉદાયગો, મણગો;
કાલય—સૂરી, સંબો,
પજ્જુન્નો, મૂલદેવો અ. ॥૫॥
પભવો, વિણ્હુ—કુમારો,
અદ્દ—કુમારો, દઢપ્પહારી અ;
સિજ્જંસ કૂર—ગડૂ અ,
સિજ્જંભવ, મેહ—કુમારો અ. ॥૬॥
એમાઇ મહા-સત્તા,
દિંતુ સુહં ગુણ—ગણેહિં સંજુત્તા;

જેસિં નામ-ગ્ગહણે,
પાવ-પબંધા વિલયં જંતિ. ॥૭॥

સુલસા, ચંદન-બાલા
મણોરમા, મયણ-રેહા, દમયંતી;
નમયાસુંદરી, સીયા,
નંદા, ભદ્દા, સુભદ્દાય. ॥૮॥

રાઈ-મઈ, રિસિ-દત્તા,
પઉમાવઈ, અંજણા, સિરિ-દેવી;
જિટ્ઠ, સુજિટ્ઠ, મિગાવઈ,
પભાવઈ, ચિલ્લણા-દેવી. ॥૯॥

બંભી, સુંદરી, રુપ્પિણી,
રેવઈ, કુંતી, સિવા, જયંતી ય;
દેવઈ, દોવઈ, ધારણી.
કલાવઈ પુપ્ફ-ચૂલા ય. ॥૧૦॥

પઉમાવઈ ય ગોરી,
ગંધારી. લક્ખમણા, સુસીમા ય;

જંબુવઈ, સચ્ચ–ભામા,
રુપ્પિણી, કણ્હ–ટ્ઠ–મહિસીઓ. ॥૧૧॥
જક્ખા ય જક્ખ–દિન્ના,
ભૂઆ તહ ચેવ ભૂઅ–દિન્ના ય;
સેણા, વેણા, રેણા,
ભઈણીઓ થૂલ–ભદ્દસ્સ. ॥૧૨॥
ઈચ્ચાઈ મહા–સઈઓ
જયંતિ અ–કલંક–સીલ–કલિઆઓ;
અજ્જ વિ વજ્જઈ જાસિં,
જસ–પડહો તિ–હુઅણે સયલે. ॥૧૩॥

(ભાવાર્થ:—આ સજ્ઝાયમાં પ્રાત સ્મરણીય, બ્રહ્મચારી દાનેશ્વરી તથા તપસ્વી વગેરે ઉત્તમ પુરુષો અને મહાસતીઓના નામ ગણાવ્યાં છે.)

૫૦ મન્નહ જિણાણં (શ્રાવક કૃત્યો) ની સજ્ઝાય

મન્નહ જિણાણમાણં,
મિચ્છં પરિહરહ, ધરહ સમ્મત્તં;

છ-વ્વિહ-આવસ્સયમ્મિ;
ઉજ્જુત્તો હોઇ-પઇ-દિવસં. ॥૧॥
પવ્વેસુ પોસહ-વયં,
દાણં, સીલં, તવો અ ભાવો અ;
સજ્ઝાય, નમુક્કારો,
પરોવયારો અ જયણા અ. ॥૨॥
જિણ-પૂઆ, જિણ-થુણણં.
ગુરૂ-થુઅ, સાહમ્મિઆણ વચ્છલ્લં;
વવહારસ્સ ય સુદ્ધી,
રહ-જત્તા, તિત્થ-જત્તા ય. ॥૩॥
ઉવસમ, વિવેગ, સંવર.
ભાસા-સમિઈ. છ-જીવ-કરુણા ય;
ધમ્મિઅ-જણ-સંસગ્ગો,
કરણ-દમો, ચરણ-પરિણામો. ॥૪॥
સંઘોવરિ બહુ-માણો,
પુત્થય-લિહણં, પભાવણા, તિત્થે;

સટ્ઠાણ કિચ્ચમેઅં,
નિચ્ચં સુ-ગુરૂવએસેણં, ॥૫॥

ભાવાર્થ:—આ સજ્ઝાયમાં શ્રાવકને કરવા યોગ્ય છત્રીશ કૃત્યોનું વર્ણન છે.

૫૧ સકલ તીર્થવંદના

સકલ તીર્થ વંદું કર જોડ,
જિનવરનામે મંગલ કોડ;
પહેલે સ્વર્ગે લાખ બત્રીશ,
જિનવરચૈત્ય નમું નિશદિશ. ॥૧॥
બીજે લાખ અઠ્ઠાવીશ કહ્યાં,
ત્રીજે બાર લાખ સદ્દહ્યાં;
ચોથે સ્વર્ગે અડલખ ધાર,
પાંચમે વંદું લાખ જ ચાર. ॥૨॥
છટ્ઠે સ્વર્ગે સહસ પચાસ,
સાતમે ચાલીશ સહસ પ્રાસાદ;
આઠમે સ્વર્ગે છ હજાર,
નવ-દશમે વંદું શત ચાર. ॥૩॥

અગ્યાર–બારમેં ત્રણસેં સાર,
નવગ્રૈવેયકે ત્રણસેં અઢાર;
પાંચ અનુત્તર સર્વે મળી,
લાખ ચોરાશી અધિકાં વળી. ॥૪॥
સહસ–સત્તાણું ત્રેવીશ સાર,
જિનવર–ભવનતણો અધિકાર;
લાંબાં સો જોજન વિસ્તાર,
પચાસ ઉંચાં બહોંતેર ધાર. ॥૫॥
એકસો એંશી બિંબ પ્રમાણ,
સભાસહિત એક ચૈત્યે જાણ;
સો ક્રોડ બાવન ક્રોડ સંભાલ,
લાખ ચોરાણું સહસ ચૌંઆલ. ॥૬॥
સાતસેં ઉપર સાઠ વિશાલ,
સવિ બિંબ પ્રણમું ત્રણ કાલ;
સાત ક્રોડ ને બહોંતેર લાખ,
ભવનપતિમાં દેવલ ભાખ. ॥૭॥

એકસો એંશી બિંબ પ્રમાણ,
એક એક ચૈત્યે સંખ્યા જાણ;
તેરસેં કોડ નેવ્યાશી કોડ,
સાઠ લાખ વંદું કર જોડ. ॥૮॥
બત્રીસેં ને ઓગણુસાઠ,
તિર્છા લોકમાં ચૈત્યનો પાઠ;
ત્રણ લાખ એકાણું હજાર,
ત્રણસેં વીશ તે બિંબ જુહાર. ॥૯॥
વ્યંતર જયોતિષીમાં વળી જેહ,
શાશ્વતા જિન વંદું તેહ;
ઋષભ ચન્દ્રાનન વારિષેણ,
વર્દ્ધમાન નામે ગુણસેણ. ॥૧૦॥
સમેતશિખર વંદું જિન વીશ,
અષ્ટાપદ વંદું ચોવીશ;
વિમલાચલ ને ગઢ ગિરનાર,
આબુ ઉપર જિનવર જુહાર. ॥૧૧॥

શંખેશ્વર કેસરિયો સાર,
તારંગે શ્રી અજિત જુહાર;
અંતરિક્ખ વરકાણો પાસ,
જીરાવલો ને થંભણ પાસ. ॥૧૨॥
ગામ નગર પુર પાટણ જેહ,
જિનવરચૈત્ય નમું ગુણગેહ;
વિહરમાન વંદું જિન વીશ,
સિદ્ધ અનંત નમું નિશદિશ. ॥૧૩॥
અઢી દ્વીપમાં જે અણગાર,
અઢાર સહસ શીલાંગના ધાર;
પંચ મહાવ્રત સમિતિ સાર,
પાળે પળાવે પંચાચાર. ॥૧૪॥
બાહ્ય અભ્યંતર તપ ઉજમાલ.
તે મુનિ વંદું ગુણમણિમાલ;
નિત નિત ઉઠી કીર્તિ કરું,
"જીવ" કહે ભવસાયર તરું. ॥૧૫॥

(ભાવાર્થ:-આમાં ત્રણ લોકની અંદર આવેલા શાશ્વતા અશાશ્વતા ચૈત્યો તથા તેની અંદર રહેલી પ્રતિમાઓની સંખ્યા બતાવી, તેમને નમસ્કાર કરવામાં આવ્યો છે, આ તીર્થમાળા શ્રી જીવવિજયજી મહારાજાએ રચેલ છે.)

૫૨ પોસહનું પચ્ચક્ખાણ

કરેમિ ભંતે! પોસહં આહાર-પોસહં દેસઓ સવ્વઓ, સરીર-સક્કાર-પોસહં સવ્વઓ. બંભચેર-પોસહં સવ્વઓ, અવ્વાવાર-પોસહં સવ્વઓ, ચઉવ્વિહં પોસહં ઠામિ, જાવ દિવસં [અહોરત્તં] પજ્જુવાસામિ; દુવિહં, તિવિહેણં, મણેણં વાયાએ કાએણં, ન કરેમિ, ન કારવેમિ; તસ્સ ભંતે! પડિક્કમામિ નિંદામિ, ગરિહામિ, અપ્પાણં વોસિરામિ.

(ભાવાર્થ:-આ પોસહનું પચ્ચક્ખાણ છે, એમાં પોસહના ચાર પ્રકાર બતાવ્યા છે. પોસહ લઇને નિંદા વિકથામા ન પડતાં ધર્મને પુષ્ટિ મળે, તેવું વર્તન રાખવાનું સમજવું.)

૫૩ પોસહ પારતાં ગાથા.

સાગર-ચંદો કામો,
ચંદવડિંસો સુદંસણો, ધન્નો;
જેસિં પોસહ-પડિમા,
અખંડિઆ જીવિઅંતે વિ. ॥૧॥
ધન્ના સલાહણિજ્જા,
સુલસા આણંદ,-કામદેવા ય;
જાસ પસંસઇ ભયવં,
દઢવ્વયત્તં મહા-વીરો. ॥૨॥

પોસહ વિધિએ લીધો, વિધિએ પાર્યો, વિધિ કરતાં જે કોઈ અવિધિ હુઓ હોય તે સવિ હુ મન, વચન; કાયાએ કરી. મિચ્છા મિ દુક્કડં ॥

પોસહના અઢાર દોષ માંહે જે કોઈ દોષ લાગ્યો હોય. તે સવિ હુ મન-વચન-કાયાએ કરી મિચ્છા મિ દુક્કડં ॥

ભાવાર્થ:—આ ગાથાઓ પોસહ પારતી વખતે બોલાય છે. આમાં વારંવાર પોસહ કરવાની આપણને ભાવના થાય માટે દ્દષ્ટાંતરૂપ થવા માટે પોસહવ્રતમાં દૃઢ રહેલા શ્રાવક શ્રાવિકાઓની પ્રશંસા કરવામાં આવી છે.

૫૪ સકલકુશલવલ્લી૦

સકલ–કુશલ–વલ્લી–પુષ્કરાવર્ત–મેઘો,
દુરિતતિમિરભાનુઃ   કલ્પવૃક્ષોપમાનઃ;
ભવજલનિધિપોત : સર્વસંપત્તિહેતુઃ;
સ ભવતુ સતતં વઃ શ્રેયસે શાન્તિનાથઃ
શ્રેયસે પાર્શ્વનાથઃ   ૧

૫૫ સીમંધર જિન ચૈત્યવંદન

શ્રી સીમંધર વીતરાગ ! ત્રિભુવન તમે ઉપગારી;
શ્રી શ્રેયાંસપિતા કુળે, બહુ શોભા તુમારી. ૧
ધન્ય ધન્ય માતા સત્યકી, જેણે જાયો જયકારી;
વૃષભલંછને વિરાજમાન, વંદે નરનારી. ૨
ધનુષ પાંચસેં દેહડીએ, સોહીએ સોવન વાન;
'કીર્તિવિજય'ઉવજ્ઝાયનો,'વિનય'ધરે તુમ ધ્યાન.૩

૫૬ શ્રી સીમંધર જિન સ્તવન

પુષ્કલવઈ વિજયે જયો રે, નયરી પુંડરિગિણી સાર,
શ્રી સીમંધર સાહિબા રે, રાય શ્રેયાંસ કુમાર,
જિણંદરાય ! ધરજો ધર્મસનેહ. ૧

મોટા નાના આંતરો રે, ગિરુઆ નવિ દાખંત;
શશિ દરિસણ સાયર વધે રે, કૈરવવન વિકસંત.
જિણંદરાય૦ ૨

ઠામ કુઠામ ન લેખવે રે, જગ વરસંત જળધાર;
કર દોય કુસુમે વાસીએ રે, છાયા સવિ આધાર.
જિણંદરાય૦ ૩

રાય ને રંક સરિખા ગણે રે, ઉદ્યોતે શશિ સૂર;
ગંગાજળ તે બિહુંતણા રે, તાપ કરે, સવિ દૂર.
જિણંદરાય૦ ૪

સરિખા સહુને તારવા રે, તિમ તમે છો મહારાજ,
સુજશું અંતર કિમ કરો રે? બાંહ્ય ગ્રહ્યાની લાજ.
જિણંદરાય૦ ૫

મુખ દેખી ટીલું કરે રે, તે નવિ હોય પ્રમાણ;
મુજરો માને સવિતણો રે, સાહિબ તેહ સુજાણ.
જિણંદરાય૦ ૬

વૃષભલંછન માતા સત્યકી રે, નંદન રૂકિમણિકંત;
'વાચકજસ' ઈમ વિનવે રે, ભયભંજન ભગવંત.
જિણંદરાય૦ ૭

૫૯ શ્રી સીમંધર જિન સ્તવન.

સીમંધર જિનવર! સુખકર સાહિબ દેવ!;
અરિહંત સકળની, ભાવ ધરી કરું સેવ;

વિધિઓ :

૬૧ ગુરુવંદનનો વિધિ.

પ્રથમ બે ખમાસમણ દઈ, પછી ઈચ્છકાર સુહરાઈ નો પાઠ કહી અબ્ભુટ્ઠિઓ પદવીધરોને ખમાસમણ દઇ ખામવો ને ખમાસમણ દઇ પચ્ચક્ખાણ લેવું.

૬૨ ચૈત્યવન્દન કરવાનો વિધિ.

પ્રથમ ત્રણ "ખમાસમણ" દેવાં, પછી ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્! ચૈત્યવંદન કરું ? ઇચ્છં૦ સકલકુશલ-વલ્લી૦ કહી ચૈત્યવંદન કહેવું. પછી જંકિંચિ કહી બે હાથ જોડી નાસિકા સુધી હાથ ઉંચા રાખી, નમુત્થુણં, જાવંતિ ચેઈઆઇં કહી, ખમાસમણ દઈ જાવંત કેવિ સાહૂ૦ નમોઽર્હંત કહી સ્તવન કહેવું. પછી બે હાથ જોડી લલાટે લગાડી જય-વીયરાય કહેવા. (આભવમખંડા સુધી કહ્યા પછી, હાથ જરા નીચે ઉતારી લેવા) પછી ઉભા થઇ અરિહંત ચેઈ-આણં૦ અન્નત્થ૦ કહી. એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી, પારી નમોઽર્હંત્ કહી થોય કહેવી.

૬૩ સામાયિક લેવાનો વિધિ.

પ્રથમ ઉંચે આસને પુસ્તક પ્રમુખ મૂકી, શ્રાવક-શ્રાવિકા કટાસણું, મુહપત્તિ, ચરવળો લઈ, શુદ્ધ વસ્ત્ર પહેરી, જગ્યા પ્રમાર્જી કટાસણા ઉપર બેસી મુહપત્તિ ડાબા હાથમાં મુખ પાસે રાખી, જમણો હાથ સ્થાપનાજી સન્મુખ રાખી, એક નવકાર ગણી, પંચિંદિઅ કહી, ખમાસમણ દઇ, ઈરિયાવહિયં, તસ્સ-

ઉત્તરી, અન્નત્થ ઊસસિએણં, એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી, પારી, પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો.

પછી ખમાસમણ દઈ ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ સામાયિક મુહપત્તિ પડિલેહઉં ? ઇચ્છં એમ કહી, મુહપત્તિ તથા અંગની પડિલેહણા પચાસ બોલ કહી કરવી.

પછી ખમાસમણ દઈ ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ સામાયિક સંદિસાહઉં ? ઇચ્છં કહી, ખમા૦ દઈ ઇચ્છા૦ સામાયિક ઠાઉં ? ઇચ્છં એમ કહી, બે હાથ જોડી, એક નવકાર ગણી, ઇચ્છકારી ભગવન્ પસાય કરી સામાયિક દંડક ઉચ્ચરાવોજી, એમ કહેવું, પછી વડીલ અને તે ન હોય તો પોતે કરેમિભંતે કહે.

પછી ખમાસમણ દઈ ઇચ્છા૦ બેસણે સંદિસાહઉં ? ઇચ્છં કહી, ખમા૦ દઈ ઇચ્છા૦ બેસણે ઠાઉં ? ઇચ્છં કહી, ખમા, દઈ ઇચ્છા૦ સજ્ઝાય સંદિસાહઉં ? ઇચ્છં૦ કહી ખમા૦ દઈ ઇચ્છા૦ સજ્ઝાય કરું ? ઇચ્છં એમ કહી ત્રણ નવકાર ગણવા. પછી બે ઘડી સજ્ઝાયધ્યાન-ધર્મધ્યાન-કરવું.

૬૪ સામાયિક પારવાનો વિધિ.

ખમાસમણ, દઈ, ઇરિયાવહી પડિક્કમવાથી માંડી યાવત્ લોગસ્સ સુધી કરી, ખમા૦ દઈ૦ ઇચ્છા૦ મુહપત્તિ પડિલેહઉં ? ઇચ્છં કહી મુહપત્તિ પડિલેહી, ખમાસમણ દઈ ઇચ્છા૦ સામાયિક પારું ?

ગુરુ કહે-પુણોવિ કાયવ્વં (ફરીને બીજું સામાયિક કરવા યોગ્ય છે)

પારનાર કહે-યથાશક્તિ, વળી ખમા૦ દઈ ઇચ્છા૦ સામાયિક પાર્યું.

ગુરુ કહે—આયારો ન મુત્તવ્વો (આચાર છોડવા જેવો નથી.) પારનાર કહે—તહત્તિ. પછી જમણો હાથ ચરવળા અથવા કટાસણા ઉપર સ્થાપી, એક નવકાર ગણી સામાઇઅ વયજુત્તો કહેવું, પછી જમણો હાથ આપણી સામે સવળો રાખીને (ઉત્થાપની મુદ્રા કરી) એક નવકાર ગણવો.

૬૫ પડિલેહણ કરવાની વિધિ

નવકાર, પંચિંદિઅથી સ્થાપના સ્થાપવા. સ્થાપનાચાર્ય હોય તો નવકાર, પંચિંદિઅ ન કહેવા. પછી ખમા૦ ઈરિયાવહી કહેવા. તસ્સઉત્તરી. અન્નત્થ૦ કહી, એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી, પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહી. ઉભે પગે બેસી, મુહપત્તિ, ચરવડો, કટાસણું ઉત્તરાસણ, ધોતિયું, કંદોરો, આદિનું પડિલેહણ કરવું. પછી ઇરિયાવહિયા પડિક્કમી કાજો કાઢી કલેવર સચિત્ત આદિ જોઈ, કાજાને જયણાથી સુપડીમાં લઇ, કાજો પરઠવવા જગ્યા શોધી અણુજાણહ જસ્સુગ્ગહો કહી, કાજો પરઠવીને ત્રણ વાર વોસિરઇ કહેવું. કાજો પરઠવ્યા પછી ઈરિયાવહિયા પડિક્કમવા.

૬૬ દેવ વાંદવાનો વિધિ.

પ્રથમ ઈરિયાવહી પડિક્કમવાથી માંડીને યાવત્ લોગસ્સ કહી ઉત્તરાસણ નાખી, ચૈત્યવંદન, નમુત્થુણં કહી જય-વીયરાય આભવમખંડા સુધી કહેવા. પછી બીજું ચૈત્યવદન કહી, નમુત્થુણં કહી, અરિહંત ચેઇ૦ અન્નત્થ૦ એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગને નમોર્હત્૦ એક થોય, પછી લોગસ્સ૦ સવ્વલોએ૦ અન્નત્થ૦ કાઉસ્સગ્ગ, બીજી થોય પુક્ખરવરદી૦ સુઅસ્સ૦

અન્નત્થ૦ કાઉ૦ થોય, સિદ્ધાણં ૦ વેયાવચ્ચ ૦ અન્નત્થ૦ એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ, નમોઽર્હત્ ૦ ચોથી થોય, વળી નમુત્થુણં કહીએ પ્રમાણે જ ચાર થોયો કહેવી. પછી નમુત્થુણં તથા જાવંતિ અને જાવંત કે વિ સાહૂ કહી, સ્તવન કહી અડધા જય વીયરાય–આભવમખંડા સુધી કહેવા. પછી ચૈત્યવંદન કરી નમુત્થુણં કહી આખા જય વીયરાય કહેવા ત્યારપછી ખમાસમણ દઇ ઇચ્છા૦ સજઝાય કરૂં ઇચ્છં કહી, નવકાર ગણી, મણ્ણહ જિણાણંની સજઝાય કહેવી. મધ્યાહ્ને તથા સાંજે દેવ વાંદીએ ત્યારે સજઝાય ન કહેવી.

૧૭ દેવસિઅ પ્રતિક્રમણની વિધિ

૧ પ્રથમ સામાયિક લેવું.

૨ પછી પાણી જ વાપર્યું હોય તો મુહપત્તિ જ પડિલેહવી.

૩ આહાર વાપર્યો હોય તો મુહપત્તિ પડિલેહી વાંદણાં બે દેવા પછી ઇચ્છકારી ભગવન્ પસાય કરી પચ્ચક્ખાણનો આદેશ આપશોજી.

૪ પછી, યથાશક્તિ પચ્ચક્ખાણ કરવું.

૫ ખમાસમણ દઈ ઇચ્છાકારેણ૦ ચૈત્યવંદન કરૂં ? ઇચ્છં. કહી. વડિલ અથવા પોતે ચૈત્યવંદન કહીને જંકિંચિ કહેવું પછી—

૬ નમુત્થુણં કહી, ઉભા થઈને અરિહંત ચેઇઆણં કહી. એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પારી, નમોઽર્હત્ કહીને પ્રથમ થોય કહેવી. પછી—

[illegible]

૭ લોગસ્સ કહેવો. સવ્વલોએ અરિહંત ચેઇઆણં કહીને એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી, પારીને બીજી 'થોય' કહેવી પછી—

૮ પુક્ખરવરદી કહી, સુઅસ્સ ભગવઓ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં વંદણ૦ કહી એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પારીને 'ત્રીજી' થોય કહેવી પછી—

૯ સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં કહી, વેયાવચ્ચગરાણં કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં અન્નત્થ૦ કહી એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી, પારીને નમોઽર્હત્૦ કહી ચોથી થોય કહેવી. પછી—

૧૦ બેસીને નમુત્થુણં કહેવું. પછી—

૧૧ ચાર ખમાસમણ દેવા પૂર્વક ભગવાનહં આચાર્યહં ઉપાધ્યાયહં સર્વસાધુહં ને થોભવંદન કરવું પછી ઇચ્છકારી સમસ્ત શ્રાવકને વંદું, કહી—

૧૨ ઇચ્છાકારેણ૦ દેવસિઅ પડિક્કમણે ઠાઉ ? ઇચ્છં કહી, જમણો હાથ ચરવળા કે કટાસણા ઉપર સ્થાપીને સવ્વસ્સ વિ દેવસિઅ૦ કહેવું. પછી—

૧૩ ઊભા થઇ, કરેમિ ભંતે, ઇચ્છામિ ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં જો મે દેવસિઓ૦ તસ્સ ઉત્તરી૦ અન્નત્થ કહી—

૧૪ પંચાચારની આઠ ગાથાનો કાઉસ્સગ્ગ કરવો આઠ ગાથા ન આવડે તો આઠ નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરવો. તે પારીને લોગસ્સ કહેવો.

૧૫ પછી બેસીને ત્રીજા આવશ્યકની મુહપત્તિ પડિલેહી વાંદણાં બે દેવાં.

૧૬ પછી ઊભા થઈને ઈચ્છાકાર૦ દેવસિઅં આલોઉં ? ઈચ્છં આલોએમિ, જો મે દેવસિઓ૦ કહીને—

૧૭ સાત લાખ કહેવા. પછી અઢાર પાપસ્થાનક આલોવીને—

૧૮ સવ્વસ્સ વિ દેવસિઅ૦ કહી બેસી જમણો પગ ઊભો રાખી

૧૯ એક નવકાર ગણી, કરેમિ ભંતે૦ ઈચ્છામિ પડિક્કમિઉં કહીને—

૨૦ વંદિત્તુ કહી બે વાંદણા દેવા પછી—

૨૧ અબ્ભુટ્ઠિઓ હું અબ્ભિંતર દેવસિઅં ખામીને વાંદણાં બે દેવા. પછી ઊભા થઈ આયરિય ઉવજ્ઝાએ કહેવા.

૨૨ પછી કરેમિ ભંતે૦ ઈચ્છામિ ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં, જો મે દેવસિઓ૦ કહી. તસ્સ ઉત્તરી૦ અન્નત્થ૦ કહી બે લોગસ્સનો અથવા આઠ નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી, પારીને લોગસ્સ કહેવો.

૨૩ પછી સવ્વલોએ અરિહંતચેઈઆણં કહી એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પારીને—

૨૪ પુક્ખરવરદી૦ સુઅસ્સ ભગવઓ, કરેમિ કાઉ૦ વંદણ૦ કહી, એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પારીને-

૨૫ સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં૦ કહી [illegible] કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં [illegible] કહી, [illegible] કરી, પારીને- [illegible] [illegible] નમો- [illegible] [illegible] કહેવી. પછી—

૨૬ ખિત્તદેવયાએ કરેમિ કાઉ૦ અન્નત્થ૦ કહી, એક નવકારનો

કાઉસ્સગ્ગ કરી, પારીને પુરુષે નમોઽર્હત્‌૦ કહી, જીસેન્દ્ર ખિત્તે તથા સ્ત્રીએ નમોઽર્હત્‌૦ કહ્યા વિના યસ્યાઃ ક્ષેત્રં ની થોય કહેવી. પછી—

૨૭ પ્રગટ એક નવકાર ગણી, બેસીને છટ્ઠા આવશ્યકની મુહ-પત્તિ પડિલેહી બે વાંદણા લેવા પછી—

૨૮ સામાયિક, ચઉવ્વિસત્થો, વંદણુ, પડિક્કમણુ, કાઉસ્સગ્ગ પચ્ચક્ખાણ કર્યું છેજી, એમ કહી છ આવશ્યક સંભારવા.

૨૯ ઇચ્છામો અણુસટ્ઠિં, નમો ખમાસમણાણું કહી પુરુષ નમોઽર્હત્‌ કહીને, નમોઽસ્તુ વર્દ્ધમાનાય કહે અને સ્ત્રી માત્ર સંસારદાવાની ત્રણ થોયો કહે. પછી—

૩૦ નમુત્થુણં કહી ઇચ્છાકારેણ૦ સ્તવન ભણુ ? ઇચ્છં કહી નમોઽર્હત્‌૦સ્તવન,વરકનક પછી ભગવાનહં આદિ વાંદવા.

૩૧ જમણો હાથ ઉપધિ ઉપર સ્થાપી અડ્ઢાઇજ્જેસુ૦ કહેવું.

૩૨ ઇચ્છાકારેણ૦ દેવસિઅપાયચ્છિત્તવિસોહણત્થં કાઉસ્સગ્ગ કરૂ ? ઇચ્છં દેવસિઅપાયચ્છિત્તવિસોહણત્થં કરેમિ કાઉ-સ્સગ્ગં અન્નત્થ૦ કહી ચંદેસુ૦ સુધી ચાર લોગસ્સનો અથવા સોળ નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો.

૩૩ પછી ખમાસમણુ બે દઈ, કમે સજ્ઝાય સંદિસાહુઉં ? અને સજ્ઝાય કરૂં ? એ બે આદેશો માગી બેસી એક 'નવકાર' ગણી સજ્ઝાય કહેવી, પછી એક નવકાર ગણી ખમાસમણુ દઈ—

૩૪ ઇચ્છાકારેણ૦ દુક્ખક્ખય-કમ્મક્ખય નિમિત્તં કાઉસ્સગ્ગ

[illegible] ? ઇચ્છં દુક્ખક્ખય-કમ્મક્ખયનિમિત્તં કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં૦ અન્નત્થ૦ કહી સંપૂર્ણ ચાર લોગસ્સ અથવા સોળ નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરવો. પછી એક જણે અથવા પોતે પારી નમોઽર્હત્૦ લઘુશાન્તિ કહી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો.

૩૫ પછી ખમા૦ દઈ ઇરિયાવહિ. તસ્સ ઉત્તરી૦ અન્નત્થ૦ કહી એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી, પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો.

૩૬ પછી ચઉક્કસાય, નમુત્થુણં કહી, જાવંતિ અને જાવંત કેવિ સાહૂ કહી ઉવસ્સગ્ગહરં. જયવીયરાય કહી મુહ-પત્તિ પડિલેહી સામાયિક પારવાના વિધિ પ્રમાણે સામાયિક પારવું. અંતરવિધિ ગુરુ પાસેથી સમજવો.

૬૮ રાઇઅ પ્રતિક્રમણનો વિધિ.

૧ પ્રથમ પૂર્વ રીતે સામાયિક લેવું પછી—

૨ ઇચ્છાકારેણ૦ કુસુમિણ-દુસ્સુમિણ ઉહાવણી રાઇઅપાય-ચ્છિત્ત વિસોહણત્થં કાઉસ્સગ્ગ કરું ? ઇચ્છં કુસુમિણ-દુસ્સુમિણ ઉહાવણી રાઇઅપાયચ્છિત્તવિસોહણત્થં કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં અન્નત્થ૦ કહી ચાર * લોગસ્સનો અથવા સોળ નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરવો પછી પ્રગટ લોગસ્સ કહી-

૩ ખમાસમણ દઈ જગચિંતામણિના ચૈત્યવંદનથી જય-વીયરાય સુધી કહેવું પછી—

* [illegible] 'સાગરવરગંભીરા' સુધી
[illegible] 'ચંદેસુ નિમ્મલયરા' સુધી

૪ ચાર ખમાસમણુ દેવાપૂર્વક ભગવાનહં, આચાર્યહં, ઉપાધ્યાયહં, સર્વસાધુહં ને વાંદવા, પછી—

૫ ખમાસમણુ બે દઈ, સજ્ઝાયના આદેશ માંગી, એક નવકાર ગણીને ભરહેસરની સજ્ઝાય કહી નવકાર એક ગણવો પછી–

૬ ઉભા થઈ ઇચ્છકાર સુહરાઇ૦ કહેવા.

૭ ઇચ્છાકા૦ રાઇઅપડિક્કમણે ઠાઉં ? ઇચ્છં કહી જમણો હાથ ઉપધિ ઉપર સ્થાપીને સવ્વસ્સ વિ રાઇઅ૦ કહેવું.

૮ નમુત્થુણં. કરેમિ ભંતે કહી, ઇચ્છામિ ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં, તસ્સ ઉત્તરી, અન્નત્થ૦ કહી, ચંદેસુ૦ સુધી એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પારી—

૯ પ્રગટ લોગસ્સ કહી, સવ્વલોએ અરિહંત૦ કહી એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી, પારી પુક્ખરવરદી૦ સુઅસ્સ૦ વંદણ૦ કહી પંચાચારની આઠ ગાથા અથવા આઠ નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી, પારી સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં, કહીને ત્રીજા આવશ્યકની મુહપત્તિ પડિલેહી વાંદણા બે દેવા.

૧૦ પછી ત્યાંથી તે અબ્ભુટ્ઠિઓ ખામી વાંદણાં બે દઈએ છીએ, ત્યાં સુધી સર્વ દેવસિઅની રીતે કહેવું પછી

૧૧ આયરિય ઉવજ્ઝાએ, કરેમિ ભંતે, ઇચ્છામિ ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં૦તસ્સઉત્તરી૦અન્નત્થ૦કહી તપચિંતવણીનો-અથવા સોળ નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરવો, તે પારીને-

૧૨ પ્રગટ લોગસ્સ કહી છટ્ઠા આવશ્યકની મુહપત્તિ પડિલેહીને વાંદણા બે દેવાં પછી—

૧૩ તીર્થવંદના કરવા સકલતીર્થ કહેવું *પછી—

૧૪ યથાશક્તિ પચ્ચક્ખાણ કરવું. પછી—

૧૫ સામાયિક, ચઉવિસત્થો, વંદણ, પડિક્કમણ, કાઉસ્સગ્ગ પચ્ચક્ખાણ કર્યું છે જી, એમ કહી છ આવશ્યક સંભારવા તેમાં પચ્ચક્ખાણ કર્યું હોય તો કર્યું છે જી, કહેવું પછી ઇચ્છામો અણુસટ્ઠિં નમો ખમાસમણાણં નમોઽર્હત્ કહી—

૧૬ વિશાલલોચન કહી નમુત્થુણં૦ અરિહંત ચેઇઆણં૦ કહી એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પારીને નમોઽર્હત્૦ કહી કલ્લાણકંદની પ્રથમ થોય કહેવી પછી—

૧૭ લોગસ્સ, પુક્ખરવરદી, સિદ્ધાણં-બુદ્ધાણં કહી અનુક્રમે બાકીની ત્રણેય થોયો કહેવી પછી—

૧૮ નમુત્થુણં કહી ભગવાનહં આદિ ચાર ખમાસમણે વાંદવા. પછી—

૧૯ જમણો હાથ ઉપધિ ઉપર સ્થાપી અડ્ઢાઇજ્જેસુ કહેવું પછી

૨૦ ખમા૦ દઈ શ્રી સીમંધરસ્વામીનું ચૈત્યવંદન, સ્તવન, જય-વીયરાય, કાઉસ્સગ્ગ, થોય પર્યંત સર્વ કહેવું. પછી—

૨૧ ખમા૦ પૂર્વક શ્રી સિદ્ધાચલજીનું ચૈત્યવંદન, સ્તવન, જયવીયરાય, કાઉસ્સગ્ગ થોય પર્યંત સર્વ કહેવું પછી—

૨૨ સામાયિક પારવાના વિધિ પ્રમાણે સામાયિક પારવું.

---

* [illegible]

૬૯ પચ્ચક્ખાણ પારવાનો વિધિ.

૧ પ્રથમ ઈરિયાવહિ પડિક્કમવા. પછી જગચિંતામણીનું ચૈત્યવંદન પૂરા જયવીયરાય સુધી કહેવું.

૨ પછી ખમા૦ ઇચ્છા સજ્ઝા૦ કરું કહી, નવકાર, મણ્ણુહ જિણાણુંની સજ્ઝાય કહી, ખમા૦ મુહપત્તિ પછી ખમા૦ દઈ ઇચ્છા૦ પચ્ચક્ખાણ પારું ? યથાશક્તિ કહી ખમા૦ દઈ ઇચ્છા૦ પચ્ચક્ખાણ પાર્યું, તહત્તિ એમ કહી, જમણો હાથ કટાસણા કે ચરવલા ઉપર સ્થાપી એક નવકાર ગણી પચ્ચક્ખાણ કર્યું હોય તે, કહીને પારવું. તે આ પ્રમાણે—

ઉગ્ગએ સૂરે નમુક્કારસહિઅં, પોરિસિં, સાડ્ઢપોરિસિં મુટ્ઠિસહિઅં પચ્ચક્ખાણ કર્યું ચઉવિહાર, આયંબિલ, નીવિ, એકાસણું, બેઆસણું પચ્ચક્ખાણ કર્યું તિવિહાર, પચ્ચક્ખાણ ફાસિઅં, પાલિઅં, સોહિઅં તિરિઅ, કિટ્ટિઅં, આરાહિઅં, જં ચ ન આરાહિઅં તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં.

તિવિહાર ઉપવાસવાળાએ નીચે પ્રમાણે પારવું.

સૂરે ઉગ્ગએ ઉપવાસ કર્યો તિવિહાર, પોરિસિ, સાડ્ઢપોરિસી, પુરિમડ્ઢ મુટ્ઠિસહિઅં, પચ્ચક્ખાણ કર્યું પાણહાર પચ્ચક્ખાણ ફાસિઅં૦ વિગેરે.

પછી આસને બેસી એક નવકાર ગણવો.

૭૦ પચ્ચક્ખાણો

૧ નમુક્કારસહિઅં મુટ્ઠિસહિઅંનું

ઉગ્ગએ સૂરે નમુક્કારસહિઅં મુટ્ઠિસહિઅં-પચ્ચક્ખાઇ ચઉવ્વિહંપિ આહારં, અસણં, પાણં, ખાઇમં, સાઇમં, અન્નત્થણાભોગેણં, સહસાગારેણં, મહત્તરાગારેણં સવ્વસમાહિવત્તિયાગારેણં વોસિરઇ.

૨ પોરિસી-સાડ્ઢપોરિસીનું.

ઉગ્ગએ સૂરે, નમુક્કારસહિઅં, પોરિસિં, સાડ્ઢ-પોરિસિં, મુટ્ઠિસહિઅં, પચ્ચક્ખાઇ, ઉગ્ગએ સૂરે, ચઉવ્વિહંપિઆહારં અસણં, પાણં, ખાઇમં. સાઇમં, અન્નત્થણાભોગેણં, સહસાગારેણં. પચ્છન્નકાલેણં દિસામોહેણં, સાહુવયણેણં. મહત્તરાગારેણં, સવ્વ-સમાહિવત્તિયાગારેણં. વોસિરઇ.

૩. બેઆસણા-એકાસણાનું.

ઉગ્ગએ સૂરે. નમુક્કારસહિઅં, પોરિસિં. સાડ્ઢ-પોરિસિં મુટ્ઠિસહિઅં પચ્ચક્ખાઇ ઉગ્ગએ સૂરે. ચઉ-વ્વિહંપિઆહારં અસણં. પાણં. ખાઇમં. સાઇમં, અન્નત્થણાભોગેણં, સહસાગારેણં. પચ્છન્નકાલેણં, દિસામોહેણં, સાહુવયણેણં. મહત્તરાગારેણં. સવ્વ-

સમાહિવત્તિયાગારેણં વિગઇઓ પચ્ચક્ખાઈ, અન્નત્થણાભોગેણં, સહસાગારેણં લેવાલેવેણં, ગિહત્થસંસટ્ઠેણં ઉક્ખિત્તવિવેગેણં, પડુચ્ચમક્ખિએણં, પારિટ્ઠાવણિયાગારેણં, મહત્તરાગારેણં, સવ્વસમાહિવત્તિયાગારેણં, બિયાસણં પચ્ચક્ખાઈ-તિવિહં પિ આહારં-અસણં, ખાઈમં, સાઈમં અન્નત્થણાભોગેણં, સહસાગારેણં, સાગારિયાગારેણં, આઉંટણપસારેણં, ગુરુઅબ્ભુટ્ઠાણેણં, પારિટ્ઠાવણિયાગારેણં, મહત્તરાગારેણં, સવ્વસમાહિવત્તિયાગારેણં. પાણસ્સ લેવેણ વા, અલેવેણ વા, અચ્છેણ વા, બહુલેવેણ વા, સસિત્થેણ વા, અસિત્થેણ વા વોસિરઇ.

જો એકાગણાનું પચ્ચક્ખાણ કરવું હોય તો "બિયાસણં"ને ઠેકાણે "એગાસણં" કહેવું.

૪. આયંબિલનું

ઉગ્ગએ સૂરેનમુક્કારસહિઅં, પોરિસિં, સાડ્ઢપોરિસિં, મુટ્ઠિસહિઅં, પચ્ચક્ખાઇ, ઉગ્ગએ સૂરે ચઉવ્વિહંપિઆહારં-અસણં, પાણં, ખાઈમં, સાઈમં, અન્નત્થણાભોગેણં, સહસાગારેણં, પચ્છન્નકાલેણં, દિસામોહેણં, સાહુવયણેણં, મહત્તરાગારેણં, સવ્વસમાહિવત્તિયાગારેણં, આયંબિલં પચ્ચક્ખાઈ અન્નત્થણાભોગેણં, સહસાગારેણં, લેવાલેવેણં,

૬. ચઉવિહાર ઉપવાસનું.

સૂરે ઉગ્ગએ અબ્ભત્તટ્ઠં પચ્ચક્ખાઇ-ચઉવિહંપિ આહારં-અસણં, પાણં, ખાઇમં, સાઇમં-અન્નત્થણાભોગેણં, સહસાગારેણં;પારિટ્ઠાવણિયાગારેણં, મહત્તરાગારેણં,સવ્વસમાહિવત્તિયાગારેણં, વોસિરઇ.

સાંજના પચ્ચક્ખાણો.

બિયાસણું, એકાસણું, આયંબિલ, તિવિહાર ઉપવાસ કે છટ્ઠ વગેરે કરનારે સાંજે લેવાનું —

૧. પાણહારનું.

પાણહાર દિવસચરિમં પચ્ચક્ખાઈ—અન્નત્થણાભોગેણં, સહસાગારેણં, મહત્તરાગારેણં, સવ્વસમાહિવત્તિયાગારેણં વોસિરઈ.

૨. ચૌદ નિયમ ધારનારે લેવાનું દેશાવગાશિકનું

દેસાવગાસિઅં ઉવભોગં પરિભોગં પચ્ચક્ખાઈ-અન્નત્થણાભોગેણં, સહસાગારેણં, મહત્તરાગારેણં, સવ્વસમાહિવત્તિયાગારેણં વોસિરઇ.

૩. ચઉવ્વિહારનું.

દિવસચરિમં પચ્ચક્ખાઈ—ચઉવ્વિહંપિ આહારં-અસણં, પાણં, ખાઇમં, સાઇમં અન્નત્થણાભોગેણં, સહસાગારેણં, મહત્તરાગારેણં, સવ્વસમાહિવત્તિયાગારેણં વોસિરઈ.

૪. તિવિહારનું

દિવસચરિમં પચ્ચક્ખાઈ—તિવિહંપિ આહારં અસણં, ખાઇમં, સાઇમં, અન્નત્થણાભોગેણં, સહ- , સાગારેણં, મહત્તરાગારેણં, સવ્વસમાહિવત્તિયાગારેણં વોસિરઈ.

૫. દુવિહારનું

દિવસચરિમં પચ્ચક્ખાઇ—દુવિહંપિ આહારં, અસણં, ખાઇમં, અન્નત્થણાભોગેણં, સહસાગારેણં, મહત્તરાગારેણં. સવ્વસમાહિવત્તિયાગારેણં વોસિરઈ.

૭૧. તીર્થંકરોનાં નામ, લાંછન. વર્ણ

ક્રમ	નામ	લાંછન	વર્ણ
૧	ઋષભદેવ	બળદ	કંચન
૨	અજિતનાથ	હાથી	,,
૩	સંભવનાથ	ઘોડો	,,
૪	અભિનંદનસ્વામી	વાંદરો	,,
૫	સુમતિનાથ	ક્રૌંચપક્ષી	,,
૬	પદ્મપ્રભસ્વામી	કમળ	રક્ત
૭	સુપાર્શ્વનાથ	સાથિયો	કંચન
૮	ચંદ્રપ્રભસ્વામી	ચંદ્ર	ઉજ્વળ

૯ સુવિધિનાથ	મગરમચ્છ	ઉજ્જવળ
૧૦ શીતળનાથ	શ્રીવત્સ	કાંચન
૧૧ શ્રેયાંસનાથ	ગેંડા	,,
૧૨ વાસુપૂજ્યસ્વામી	મહિષ (પાડો)	રક્ત
૧૩ વિમલનાથ	વરાહ (ભૂંડ)	કાંચન
૧૪ અનન્તનાથ	સિંચાણો	,,
૧૫ ધર્મનાથ	વજ્ર	,,
૧૬ શાંતિનાથ	મૃગ	,,
૧૭ કુન્થુનાથ	છાગ (બોકડો)	,,
૧૮ અરનાથ	નંદાવર્ત્ત	,,
૧૯ મલ્લિનાથ	કુમ્ભ	નીલ
૨૦ મુનિસુવ્રતસ્વામી	કાચબો	શ્યામ
૨૧ નમિનાથ	લીલું કમળ	કાંચન
૨૨ નેમિનાથ	શંખ	શ્યામ
૨૩ પાર્શ્વનાથ	સર્પ	નીલ
૨૪ મહાવીરસ્વામી	સિંહ	કાંચન

૭૨. નવપદના નામ તથા વર્ણ

ક્રમ	નામ	વર્ણ	ક્રમ	નામ	વર્ણ
૧	અરિહંત	ધોળો	૬	દર્શન	ધોળો
૨	સિદ્ધ	રાતો	૭	જ્ઞાન	ધોળો
૩	આચાર્ય	પીળો	૮	ચારિત્ર	ધોળો
૪	ઉપાધ્યાય	લીલો	૯	તપ	ધોળો
૫	સાધુ	કાળો			

૭૩ વીશ વિહરમાન જિનનાં નામ

૧ સીમંધર	૮ અનન્તવીર્ય	૧૫ ઈશ્વર
૨ યુગમંધર	૯ સુરપ્રભ	૧૬ નેમિપ્રભ
૩ બાહુ	૧૦ વિશાલ	૧૭ વીરસેન
૪ સુબાહુ	૧૧ વજ્રધર	૧૮ મહાભદ્ર
૫ સુજાત	૧૨ ચન્દ્રાનન	૧૯ દેવયશા
૬ સ્વયંપ્રભ	૧૩ ચંદ્રબાહુ	૨૦ અજિતવીર્ય
૭ ઋષભાનન	૧૪ ભુજંગ	

૭૪ પ્રભુ દર્શન વખતે બોલવાના દુહા

પ્રભુ-દરિશન સુખ સંપદા, પ્રભુ દરિશન નવનિધ.
પ્રભુ-દરિશનથી પામીએ. સકલ પદારથ સિદ્ધ. ૧
ભાવે ભાવના ભાવીએ, ભાવે દીજે દાન.
ભાવે જિનવર પૂજીએ, ભાવે કેવળ-જ્ઞાન. ૨
જીવડા ! જિનવર પૂજીએ. પૂજાના ફળ હોય.
રાજ નમે પ્રજા નમે. આણ ન લોપે કોય ૩
ફૂલડાં કેરા બાગમાં. બેઠા શ્રી જિનરાય
જેમ તારામાં ચન્દ્રમા. તેમ શોભે મહારાય. ૪
[illegible] ૫
[illegible] ૬
[illegible] ૭

વાડી ચંપો મ્હોરિયો સોવન પાંખડીએ;
પાસ જિણેસર પૂજીએ, પાચે આંગળીએ. ૮
પ્રભુ નામની ઔષધિ, ખરા ભાવથી ખાય,
રોગ શોક આવે નહિ, સવિ સંકટ મિટ જાય. ૯

વિવિધ તીર્થનું ચૈત્યવંદન

આજ દેવ અરિહંત નમું, સમરું તારું નામ,
જ્યાં જ્યાં પ્રતિમા જિનતણી, ત્યાં ત્યાં કરું પ્રણામ. ૧
શેત્રુંજે શ્રી આદિદેવ, નેમ નમું ગિરનાર;
તારંગે શ્રી અજિતનાથ, આબુ ઋષભ જુહાર. ૨
અષ્ટાપદગિરિ ઉપરે, જિન ચોવિશે જોય;
મણિમય મૂરતિ માનશું, ભરતે ભરાવી સોય. ૩
સમ્મેતશિખર તીરથ વડું, જ્યાં વીશે જિનપાય;
વૈભારગિરિવર ઉપરે, (શ્રી) વીર જિનેશ્વર રાય. ૪
માંડવગઢનો રાજિયો, નામે દેવ સુપાસ,
ઋષભ કહે જિન સમરતાં, પહોંચે મનની આશ ૫

શ્રી સામાન્ય જિનનું ચૈત્યવંદન

તુજ મૂરતિને નિરખવા, મુજ નયણાં તરસે,
તુજ ગુણગણને બોલવા, રસના મુજ હરખે ૧
કાયા અતિ આનંદ મુજ, તુજ યુગપદ ફરસે;
તો સેવક તાર્યા વિના કહો કિમ હવે સરશે ! ૨
એમ જાણીને સાહિબા એ, નેક નજર મોહે જોય,
જ્ઞાનવિમળ પ્રભુ (સુ) નજરથી, તે શું જે નવિ હોય ! ૩

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્વામીનું ચૈત્યવંદન.

જય ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથ! જય ત્રિભુવન સ્વામી!
અષ્ટકર્મ રિપુ જિતીને, પંચમી ગતિ પામી. ૧
પ્રભુનામે આનંદ કંદ-સુખસંપત્તિ લહિયે.
પ્રભુનામે ભવભયતણાં, પાતક સવિ દહિયે. ૨
ૐ હ્રીં વર્ણ જોડી કરીએ, જપીએ પારસ નામ:
વિષ અમૃત થઈ પરગમે, લહીએ અવિચળ ઠામ. ૩

શ્રી ઋષભદેવ સ્વામીનું સ્તવન

જગજીવન જગવાલહો, મરૂદેવીનો નંદ લાલ રે.
મુખ દીઠે સુખ ઉપજે, દરિસન અતિહિ આનંદ લાલ રે-જ૦૧
આંખડી અંબુજ પાંખડી, અષ્ટમી શશિસમ ભાલ લાલ રે,
વદન તે શારદ ચાંદલો, વાણી અતિહિ રસાળ લાલ રે-જ૦૨
લક્ષણ અંગે વિરાજતાં, અડહિય-સહસ ઉદાર લાલ રે
રેખા કર ચરણાદિકે, અભ્યંતર નહિ પાર લાલ રે-જ૦૩
ઇંદ્ર ચંદ્ર રવિ ગિરિ તણા, ગુણ લઈ ઘડિયું અંગ લાલ રે
ભાગ્ય કિહાં થકી આવિયું, અચરિજ એહ ઉત્તંગ લાલ રે-જ૦૪
ગુણ સઘળા અંગીકર્યા, દૂર કર્યા સવિ દોષ લાલ રે,
વાચક વિનયવિજય તણો, દીજે વાંછિત પોષ લાલ રે-જ૦૫

શ્રી મહાવીર સ્વામીનું સ્તવન.

[illegible]
[illegible] સિદ્ધારથ રે
[illegible]

તુમ ગુણગણ ગંગાજળે, હું ઝીલી નિર્મળ થાઉં રે,
અવર ન ધંધો આદરું, નિશદિન તોરા ગુણ ગાઉં રે. ગિ૦૨
ઝીલ્યા જે ગંગાજળે, તે છીલર જળ નવિ પેસે રે;
જે માલતી–ફુલે મોહિયા, તે બાવળ જઈ નવિ બેસે રે. ગિ૦૩
એમ અમે તુમગુણ ગોઠશું, રંગે રાચ્યા ને વળી માચ્યા રે;
તે કેમ પર સુર આદરે જે પરનારી વશ રાચ્યા રે. ગિ૦૪
તું ગતિ તું મતિ આશરો, તુ આલંબન મુજ પ્યારો રે;
વાચક યશ કહે માહરે, તુ જીવજીવન આધારો રે. ગિ૦૫

શ્રી અજિતનાથ સ્વામીનું સ્તવન.

પ્રીતલડી બંધાણી રે અજિત જિણંદશું,
પ્રભુપાખે ક્ષણ એક મને ન સુહાય જો;
ધ્યાનની તાળી રે લાગી નેહશું,
જલદઘટા જેમ શિવ–સુત–વાહન દાય જો–પ્રીત૦ ૧
નેહઘેલું મન માહરૂં રે પ્રભુ અળજે રહે,
તન મન ધન તે કારણથી પ્રભુ મુજ જો;
મારે તો આધાર રે સાહેબ રાવળો,
અંતરગતનું પ્રભુ આગળ કહું ગુજ્ઝ જો–પ્રીત૦ ૨
સાહેબ તે સાચો રે જગમાં જાણીએ,
સેવકનાં જે સહેજે સુધારે કાજ જો;
એહવા રે આચરણે કેમ કરી રહું ?
બિરુદ તમારું તારણ તરણ જહાજ જો–પ્રીત૦ ૩

તારકતા તુજમાંહે રે શ્રવણે સાંભળી,
તે ભણી હું આવ્યો છું દીનદયાળ ! જો;

તુજ કરૂણાની લહેરે રે મુજ કારજ સરે:
શું ઘણું કહીએ ? જાણ આગળ કૃપાળ ! જો–પ્રીત૦ ૪

કરૂણા દૃષ્ટિ કીધી રે સેવક ઉપરે,
ભવ–ભય–ભાવઠ ભાંગી ભક્તિ પ્રસન્ન જો.

મનોવાંછિત ફળીયા રે પ્રભુ આલંબને,
કર જોડીને મોહન કહે મનરંગ જો–પ્રીત૦ ૫

સ્તુતિઓ.

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્વામિની સ્તુતિ.

શંખેશ્વર પાસજી પૂજીએ. નરભવનો લાહો લીજીએ.
મનવાંછિત પૂરણ સુરતરુ, જય વામાસુત અલવેસરુ. ૧

દોય રાતા જિનવર-અતિભલા. દોય ધોળા જિનવરગુણનીલા.
દોય નીલા દોય શામળ કહ્યા. સોળે જિન કંચનવર્ણ લહ્યા. ૨

આગમ તે જિનવર ભાખિયો. ગણધર તે હૈડે રાખિયો:
તેહનો રસ જેણે ચાખિયો. તે હુવો શિવસુખ સાખિયો ૩

[illegible] પદ્માવતી [illegible] ગુણ ગાવતી
[illegible] સંકટ ચૂરતી [illegible] વાંછિત પૂરતી. ૪

શ્રી ઋષભદેવ સ્વામિની બે સ્તુતિઓ.

(૧)

આદિ જિનવર રાયા, જાસ સોવન્ન કાયા,
મરૂદેવી માયા, ધોરી લંછન પાયા;
જગતસ્થિતિ નિપાયા, શુદ્ધ ચારિત્ર પાયા,
કેવળ સિરિ રાયા, મોક્ષનગરે સિધાયા. ૧

(૨)

પ્રહ ઉઠી વંદું, ઋષભદેવ ગુણવંત,
પ્રભુ બેઠા સોહે, સમવસરણ ભગવંત;
ત્રણ છત્ર બિરાજે, ચામર ઢાળે ઇન્દ્ર,
જિનના ગુણ ગાવે, સુર નર–નારીના વૃંદ. ૧

શ્રી નેમિનાથ સ્વામિની સ્તુતિ.

રાજુલ વર નારી, રૂપથી રતિ હારી.
તેહના પરિહારી, બાળથી બ્રહ્મચારી,
પશુઆં ઉગારી, હુઆ ચારિત્રધારી,
કેવળસિરિ સારી, પામિયા ઘાતી વારી. ૧

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્વામિની સ્તુતિ.

પાસ જિણંદા, વામાનંદા, જબ ગરભે ફળી,
સુપનાં દેખે, અર્થવિશેષે, કહે મઘવા મળી,
જિનવર જાયા, સુર હુલરાયા, હુવા રમણીપ્રિયે,
નેમિ-રાજિ, ચિત્ત વિરાજી, વિલોકિત વ્રત લીયે. ૧

ક્રોધની સજ્ઝાય.

કડવાં ફળ છે ક્રોધનાં, જ્ઞાની એમ બોલે.
રીસ તણો રસ જાણીએ, હળાહળ તોલે—ક૦ ૧
ક્રોધે ક્રોડ પૂરવ તણું, સંજમફળ જાય.
ક્રોધસહિત તપ જે કરે, તે તો લેખે ન થાય—ક૦ ૨
સાધુ ઘણો તપીઓ હતો, ધરતો મન વૈરાગ્ય.
શિષ્યના ક્રોધ થકી થયો, ચંડકોશીઓ નાગ—ક૦ ૩
આગ ઉઠે જે ઘરથકી, તે પેહેલું ઘર બાળે
જળનો જોગ જો નવિ મળે, તો પાસેનું પ્રજાળે—ક૦ ૪
ક્રોધતણી ગતિ એહવી, કહે કેવળનાણી,
હાણ કરે જે હિતની, જાળવજો એમ જાણી—ક૦ ૫
ઉદયરત્ન કહે ક્રોધને, કાઢજો ગળે સાહી,
કાયા કરજો નિર્મળી, ઉપશમ રસે નાહી—ક૦ ૬

માનની સજ્ઝાય.

રે જીવ માન ન કીજીએ, માને વિનય ન આવે રે,
વિનય વિના વિદ્યા નહિ, તો કિમ સમકિત પાવે રે—રે૦ ૧
સમકિત વિણ ચારિત્ર નહી, ચારિત્ર વિણ નહી મુક્તિ રે
મુક્તિનાં સુખ છે શાશ્વતાં, તે કેમ લહીએ યુક્તે રે—રે૦ ૨
વિનય વડો સંસારમાં, ગુણમાંહે અધિકારી રે,
[illegible]
[illegible]
[illegible]

સૂકાં લાકડાં સારિખો, દુઃખદાયી એ ખોટો રે;
ઉદયરત્ન કહે માનને, દેજો દેશવટો રે. રે૦ ૫

માયાની સજ્ઝાય.

સમકિતનું મૂળ જાણીએ જી, સત્ય વચન સાક્ષાત;
સાચામાં સમકિત વસેજી, માયામાં મિથ્યાત્વ રે—
પ્રાણી! મ કરીશ માયા લગાર. મ૦૧
મુખ મીઠો જુઠો મનેજી, કૂડકપટનો રે કોટ;
જીભે તો 'જીજી' કરેજી, ચિત્તમાં તાકે ચોટ રે–પ્રાણી! મ૦૨
આપ ગરજે આઘો પડેજી, પણ ન ધરે વિશ્વાસ;
મનશું રાખે આંતરોજી, એ માયાનો પાસ રે–પ્રાણી! મ૦૩
જેહશું બાંધે પ્રીતડીજી, તેહશું રહે પ્રતિકૂળ;
મેલ ન છંડે મન તણોજી, એ માયાનું મૂળ રે–પ્રાણી મ૦૪
તપ કીધો માયા કરીજી, મિત્ર શું રાખ્યો રે ભેદ;
મલ્લિ જિનેશ્વર જાણજોજી,તો પામ્યા સ્ત્રીવેદ રે–પ્રાણી! મ૦૫
ઉદયરત્ન કહે સાંભળોજી, મેલો માયાની બુદ્ધ;
મુક્તિપુરી જાવા તણોજી, એ મારગ છે શુદ્ધ રે–પ્રાણી! મ૦૬

લોભની સજ્ઝાય.

તમે લક્ષણ જોજો લોભનાં રે, લોભે મુનિજન પામે ક્ષોભના રે;
લોભે ડાહ્યા મન ડોલ્યા કરે રે, લોભે દુર્ઘટ પંથે સંચરે રે તુમે૦ ૧
તજે લોભ તેહના લેઉં ભામણા રે,વળી પાયે નમીને કરૂ ખામણાં રે,
લોભે મરજાદા ન રહે કેહની રે, તુમે સંગત મેલો તેહની રે૦ ૨

લોભે ઘર મેલી રણમાં મરે રે, લોભે ઉચ્ચ તે નીચું આચરે રે;
લોભે પાપભણી પગલાં ભરે રે, લોભે અકારજ કરતાં ન ઓસરે રે ૩

લોભે મનડું ન રહે નિર્મળું રે, લોભે સગપણ નાસે વેગળું રે;
લોભે ન ગણે પ્રીતિ ને પાવડું રે, લોભે ધન મેળવે બહુ એકઠું રે. ૪

લોભે પુત્ર પ્રત્યે પિતા હણે રે, લોભે હત્યા પાતક નવિ ગણે રે;
તે તો દામ તણે લોભે કરી રે, ઉપર મણિધર થાયે મરી રે. ૫

જેનાં લોભનો થોભ દીસે નહિ રે, એવું મંત્ર સિદ્ધાંતે કહ્યું સહી રે,
લોભે મક્ષીમૂમણ નામે જુઓ રે, તે તો સમુદ્રમાંહે ડૂબી મુઓ રે ૬

એમ જાણીને લોભને છાંડજો રે, એક ધર્મશું મમતા માંડજો રે,
કવિ ઉદયરત્ન ભાખે મુદા રે વંદું લોભ તેહને સદા રે ૭

સમરો મંત્ર ભલો નવકાર

સમરો મંત્ર ભલો નવકાર, એ છે ચૌદ પૂરવનો સાર,
એના મહિમાનો નહિ પાર, એનો અર્થ અનંત અપાર. સ૦ ૧

સુખમાં સમરો દુઃખમાં સમરો, સમરો દિવસ ને રાત,
જીવતાં સમરો મરતાં સમરો, સમરો સૌ સંગાથ. સ૦ ૨

[illegible]
[illegible] ૩

[illegible]
[illegible] ૪

[illegible]
[illegible] ૫

ચાર શરણાં

૧ મુજને ચાર શરણાં હોજો, અરિહંત સિદ્ધ સુસાધુજી,
કેવલી ધર્મ પ્રકાશીઓ, રત્ન અમુલખ લાધું જી. મુજ૦ ૧
ચિહું ગતિ તણાં દુઃખ છેદવા, સમરથ શરણાં એહોજી;
પૂર્વે મુનિવર જે હુઆ, તેણે કીધાં શરણા તેહોજી. મુજ૦ ૨
સંસારમાંહી જીવને, તારીસ શરણાં ચારોજી,
ગણિ સમયસુંદર એમ કહે, કલ્યાણ મંગલકારોજી. મુજ૦ ૩

૨ લાખ ચોરાશી જીવ ખમાવીએ, મન ધરી પરમ વિવેકોજી.
મિચ્છામિદુક્કડ દીજીએ જિનવચને લહીએ ટેકોજી, લાખ૦૧
સાત લાખ ભૂદગ તેઉ વાઉના દશ ચૌદ વનના ભેદોજી,
ષટ્ વિગલસુરતિરિનારકી, ચઉચઉચૌદ નરના ભેદોજી લાખ૦૨
મુજ વૈર નહિ કેહશું, સહું શું મૈત્રી ભાવોજી.
ગણિ સમયસુંદર એમ કહે, પામીએ પુન્ય પ્રભાવોજી, લાખ૦૩

૩ પાપ અઢારે જીવ પરિહરો, અરિહંત સિદ્ધની સાખેજી
આલોયાં પાપ છૂટીએ, ભગવંત એણી પેરે ભાખેજી. પાપ૦૧
આશ્રવ કષાય દોય બંધવા, વળી કલહ અભ્યાખ્યાનોજી.
રતિ અરતિ પૈશુન્ય નિંદના, માયા મોહ મિથ્યાત્વજી પાપ૦ ૨
મન વચન કાયાએ જે કીધાં, મિચ્છામિ દુક્કડં તેહોજી.
ગણિ સમયસુંદર એમ કહે જૈનધર્મનો મર્મ એહોજી પાપ૦ ૩

૪ ધન ધન તે દિન મુજ કદી હોશે ? હું પામીશ સંજમ સુદ્ધોજી,
પૂરવ ઋષિ પંથે ચાલશુ, ગુરુ વચને પ્રતિબુદ્ધોજી ધન૦ ૧
અન્ત પ્રાન્ત ભિક્ષા ગૌચરી, રણવને કાઉસ્સગ્ગ લેશુંજી,
સમતા શત્રુ મિત્ર ભાવશું, સંવેગ સૂધો ધરશુંજી. ધન૦ ૨
સંસારના સંકટ થકી, છુટીશ જિન વચન અવધારોજી,
ધન્ય સમયસુંદર તે ઘડી, પામીશ ભવનો હું પારોજી. ધન૦૩
